

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

Årsrapport 2013

1. Innledning – generell omtale

Virksomheten til Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring har også i 2013 vært styrt av føringer nedfelt i to dokumenter:

- A. Oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet 2012-2013 (Statsbudsjettet 2013)(med tilleggsoppdrag).
- B. NAFOs strategidokument som angir senterets arbeidsmåte gjennom regionale nettverk (hjul) pålagt oss i mandat fra Kunnskapsdepartementet 2004.

A. Det årlige oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet

Omtales under punkt 2 og 3.

B. NAFOs strategidokument som angir senterets arbeidsmåte gjennom regionale nettverk (hjul) pålagt oss i mandat fra Kunnskapsdepartementet 2004.

Nettverk og kompetansespredning

Spredning av kompetanse i form av etterutdanning rettes i NAFOs strategi primært inn mot de strategiske leddene i forvaltningen og de gjennomføres primært i samarbeid med fylkesmenn, barnehagemyndighet, skoleeiere og høgskoler og universiteter. Praksisfeltet innlemmes ved at NAFO arbeider direkte i forhold til opplæringsvirksomheter utpekt av fylkesmannen i hvert fylke. Virksomhetene får et spesielt fokus – de blir fokusvirksomheter. Det finnes fokusvirksomheter i hvert fylke og i 2013 samarbeider vi direkte med 25 barnehager, 39 grunnskoler, 21 virksomheter innenfor videregående opplæring og 21 virksomheter som arbeider med voksenopplæring (grunnskole for voksne). Vi har flere grunnskoler enn virksomheter på de andre nivåene, da vi ønsker å ha med skoler med bare barnetrinn, rene ungdomstrinnskoler og kombinerte skoler. Dette innebærer i mange fylker at det blir flere skoler på grunnskolenivå.

Fokusvirksomhetene og de sentrale leddene i forvaltningene i hvert fylke samarbeider i regionale nettverk, NAFO-hjul- hvor også høgskolen/universitetet i regionen inviteres til å delta. NAFO har i 2013 selv gjennomført noe mindre omfattende etterutdanning enn tidligere år (76 kurs i 2013 mot 88 i 2012), men senteret har satt i gang samarbeidsprosjekter knyttet til NAFO-hjulet i 6 fylker, der UH-sektoren tar ansvar for kompetansehevingen. Disse prosjektene planlegges systematisk, fylke for fylke, og vi tar sikte på å dekke omtrent hele landet i løpet av en treårs-periode. Å flytte ansvaret for kompetanseutviklingen fra NAFO som direkte leverandør til UH-sektoren som den mest sentrale aktøren, har vært en prioritert oppgave gjennom flere år. Senteret har derfor redusert etterutdanningsaktiviteten, også den som har foregått i regi av de regionale nettverkene, og UH-sektoren har i stadig større grad overtatt ansvaret.

Vi ser også en tendens til at den etterutdanningen NAFO gjennomfører, fordeler seg noe jevnere på de ulike nivåene enn i 2012. Tallene ser nå slik ut (med fjorårets tall i parentes): Antall kurs for tilsatte i barnehage 26% (25%), i grunnskolen 41% (53%) her har skoleledere og lærere fra videregående opplæring også vært tilstede, 22% (10%) innenfor videregående opplæring, 5% (4%) i voksenopplæring, 3% (2%) i UH-sektoren og 3% (2%) andre. Disse andre er for eksempel forelesning i regi av Språkåret, for FM-tilsatte og kurs arrangert av Tema modersmål i Malmø. Kurs med PPT som spesiell målgruppe kommer i tillegg og omfatter fire kursdager i Mjøsregionen, en kursdag i Ålesund og kursrekke i Sør-Trøndelag (se rapportering under senterspesifikk del, 3.1.10). Totalt omfatter dette ca. 4400 deltakere (omtrent det samme som i 2012, noe som indikerer at det har vært flere deltakere på hvert enkelt kurs i 2013 enn i 2012). I tillegg til dette kommer de gjennomførte kursene i asylprosjektet i Oslo og Trondheim (se rapportering under senterspesifikk del 3.1.11), innlegg på Gnist-konferanse med 150 deltakere og 5 forelesninger på Ny Giv (i regi av Lesesenteret). Skoleringen som foregår på hjulmøtene, de nasjonale nettverksamlingene for virksomheter på ulike nivåer og de store konferansene NAFO har arrangert, er heller ikke med i oversikten over.

Tidligere har to fylkesmenn sett seg nødt til å trekke seg ut av den rollen de har hatt i NAFOs regionale nettverk. Dette har vært begrunnet i de store oppgavene fylkesmennene har i forhold til å føre tilsyn. I 2012 rapporterte vi at også disse fylkesmannskontorene deltok aktivt i asylprosjektet. I 2013 har alle fylkesmenn bortsett fra en deltatt på regionale nettverksmøter men alle har deltatt i ulike former for prosjektsamarbeid. Det er avholdt 17 hjulmøter i 17 fylker i 2013. Det er også avholdt 4 nasjonale nettverksmøter for barnehager, grunnskoler, videregående skoler og voksenopplæring i tillegg til to felles fagdager for lærere på ungdomstrinnet, innenfor videregående opplæring og lærere som arbeider med grunnskoleopplæring for voksne. Disse fagdagene hadde ungdom med kort botid i Norge som tema. Det har også vært gjennomført 3 møter i nettverk for skoleeiere på grunnskolenivå og på videregående nivå. Det har også vært møte i nettverk for fylkesmennene og UH-sektoren, et nettverk som ble etablert i arbeidet med det store barnehageprosjektet NAFO gjennomførte 2005-2010, og som fremdeles er svært aktivt. Deltakelse på disse nettverksmøtene tilsammen er ca. 600, noe som kommer i tillegg til kursene rapportert over. På disse møtene er også flere ledere og administrativt tilsatte tilstede.

På møtene i nettverk for skoleeiere på grunnskolenivå deltar ca. 40 kommuner. NAFO har diskutert hvordan få til økt spredning av informasjon om nettverket, slik at flere skoleeiere kan knytte seg til nettverket. I 2014 planlegger vi derfor, i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, å ta kontakt med utdanningsdirektørene hos fylkesmennene for evt. å kunne benytte de regionale møtene for skoleeierne som informasjonskanal.

Det er fremdeles en stor utfordring å nå ut til tilsatte på høyskoler og universiteter. Vi arbeider med dette på tre ulike måter. Vi forsøker å nå ledere og tilsatte i UH-sektoren direkte ved å ha innlegg på personalseminarer de arrangerer og/eller gjennom å invitere oss selv til møter med ledere og tilsatte på høyskoler og universiteter. Vi ser at denne framgangsmåten fungerer best når vi har felles samarbeidsprosjekter med tilsatte i institusjonene. Samarbeid om enkeltprosjekter er derfor en arbeidsform der vi mener å lykkes. Her er det store barnehageprosjektet og KOMPASS- prosjektet (kompetanseutvikling for tospråklige assistenter) gode eksempler. De regionale nettverksmøtene (hjulmøtene) er den tredje kanalen for samarbeid med UH-sektoren. Gjennom disse møtene blir deltakerne, og også UHs representanter, informert om og involvert i ulike tiltak vi setter i gang. På den måten får de UH-tilsatte direkte tilgang til informasjon om de læringsressursene som er utviklet, og som egner seg også til bruk i lærerutdanningene. Dette gjelder ikke minst filmene med praktiske eksempler. Gjennom slike tilnærminger har vi nådd ut til de fleste høyskoler og universiteter, og samarbeidet ser ut til å ha bidratt til kompetanseheving av sektorens tilsatte.

I 2013 startet vi et samarbeidsprosjekt i sju av de regionale nettverkene med UH-sektoren som sentral kompetansetilbyder. Kompetanseutviklingen foregår skolebasert og gjennomføres med NAFO-hjulet (regionale nettverk) som koordinerende instans. Fokuset i prosjektet er utvikling av praksis som bedrer opplæringen for ungdom med kort botid. Det ligger også i prosjektet at instansene på ulike nivåer samarbeider om gode overganger, om tospråklig fagopplæring og innføringstilbud. Prosjektet er satt i gang i seks fylker, da det oppsto forsinkelser i oppstarten i ett fylke, ble dette utsatt til 2014.

Temaer i kompetanseutviklingen

De regionale nettverksmøtene handler mye om samarbeid på tvers av nivå, og prosjekter i samarbeid med UH-sektoren. Det at representanter fra alle nivåer deltar på samme møtet, gir gode muligheter til å samkjøre god praksis og tilrettelegge for felles innsatser og gjennomgående tiltak. Dessuten gir disse møtene muligheter for god forankring av alle tiltak på ledernivå. Tverrfaglige temaer der det er interessant å belyse saker fra ulike ståsteder er også sentrale; for eksempel hadde et hjulmøte som tema: Hva vil de si at det flerkulturelle er en ressurs på de ulike nivåene i opplæringssystemet. Et annet møte hadde dette temaet: Helhetlig tenkning om flerkulturell opplæring i vårt fylke.

Temaene i på kursene våre har primært vært:

Overfor barnehager: Flerspråklige problemstillinger i styringsdokumenter, lek og læring i flerkulturelle barnehager, språklig og kulturelt mangfold som ressurs, flerkulturelt perspektiv på barnehagens innhold og virksomhet, arbeid med språkstimulering, flerspråklig utvikling og foreldresamarbeid.

Overfor grunnskoler: Nyankomne elever i grunnskolen, andrespråksrelaterte lesevansker, kartlegging av språk- og leseferdigheter, overganger i utdanningsløpet, særskilt norskopplæring, læreplaner og språkutviklende fagundervisning (språk i fagene), tospråklig opplæring (læreplanene for språklige minoritetselever), flerkulturelle perspektiver og mangfold som ressurs i opplæringen. Det er også en dreining mot større fokus på bruk av digitale læremidler i opplæringen av minoritetsspråklige elever (ikke minst flerspråklige digitale læremidler). Temaet: *skole-hjem samarbeid* er stadig etterspurt, og også i den forbindelse fokuseres det på bruk av digitale verktøy. På kursene for PPT, spesialpedagoger og tospråklige lærere der formålet er å pilotere og implementere kartleggingsverktøy utarbeidet av NAFO, er problemstillinger rundt kartlegging av minoritetsspråklige og selve prøvene, selvfølgelig sentrale temaer. Det dreier seg om kartleggingsprøver i leseferdighet på 14 språk og de leserelaterte kognitive prøvene (FLORO).

Overfor videregående opplæring etterspørres særlig temaer som: Overganger i opplæringsløpet, kartlegging og språkopplæring i grunnleggende norsk, læreplanproblematikk i norskfaget, vurderingsveiledningen, implementering av § 3.12 i opplæringsloven, hvordan hindre frafall, flerspråklige elever i vgo og hvordan benytte det flerkulturelle mangfoldet i opplæringen.

Overfor voksenopplæringen: Kartlegging og vurdering for læring, familielæring og tilpasset grunnskoleopplæring for voksne.

Det har vært gjennomført tre kurs spesielt om tospråklig opplæring, læreplaner og veiledninger for tospråklige lærere.

Ellers er det språkutviklende perspektivet på opplæringen i fagene et område senteret fokuserer spesielt på i forbindelse med etterutdanning og veiledning. Vi satser også i større grad på å utvikle læringsressurser om hvordan utvikle språklige ferdigheter i arbeidet med fag. Dette involverer alle lærere på alle nivåer, også faglærerne.

Innsats ift. prioriteringer i oppdragsbrevet

Ungdomstrinn i utvikling

NAFO har ikke fått et eget oppdrag innenfor strategien for ungdomstrinnet (*Motivasjon og mestring for bedre læring – Felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skriving*), men senteret skal bistå direktoratet og de fire sentrene som har fått oppdrag i denne oppgaven. NAFO har bidratt med skriving av støttemateriell (i regi av Skrivesenteret) og vi har utarbeidet undervisningsopplegg til valgfagene. Disse er lagt ut på våre hjemmesider (og på de sentrene sine sider som har ansvar for det enkelte valgfag) <http://nafo.hioa.no/grunnskole/undervisningsopplegg/valgfag-pa-ungdomstrinnet/>.

Som tidligere nevnt, endrer vi praksisen i forbindelse med at ansvaret for kursvirksomheten i større grad nå overføres til UH-sektoren (se over), og vi har stor tro på det kompetansehevingsprosjektet vi har satt i gang i samarbeid med UH-sektoren og

de regionale nettverkene (satsing på ungdomstrinnet og nyankomne elever). Østfold, Oppland, Nord-Trøndelag, Hedmark, Finnmark, Buskerud og Telemark har nå planlagt slike prosjekter, og det er igangsatt i seks av dem. (Prosjektskolene i disse tiltakene blir invitert til nettverksmøter for fokusvirksomheter på nivå. Skoleeierne blir også invitert til å delta i skoleeiernetttverkene. På den måten bidrar dette prosjektet også til å utvide antallet deltakere på nettverkene.)

Eks fra Østfold: Her ble prosjektet gjennomført høsten 2013 av Høgskolen i Østfold i samarbeid med hjulet i Østfold og NAFO. Følgende skoler er med (til sammen 5 prosjektskoler.)

1)FRIS- (Fredrikstad internasjonale skole/VO) prosjekt med Glemmen vgs om overgangen mellom grunnskole og vgs.

FRIS- prosjekt: trekantsamarbeid med Kjølberg skole.

FRIS- prosjekt: tospråklig fagopplæring for voksenklassen (over 24 år)

2)Sandesundveien skole- prosjekt: fokus på grunnleggende norskopplæring.

3)Malakoff vgs- prosjekt: Fokus på inkludering av tospråklige lærere i fagopplæringen.

4)Hafslund- prosjekt: Gode modeller for overgang mellom innføringsklasser til ordinære klasser.

Det ble holdt nettverkssamling 26. april 2013. Skolelederne + 2 prosjektmedarbeidere fra hver skole/HiØ/NAFO i Sarpsborg rådhus. HIØ/NAFO veiledet skolene høsten 2013. Fellessamling med erfaringsdeling november 2013.

Det ble tatt et initiativ til å se Kompetanseløftet i sammenheng med disse prosjektene som vi setter i gang, men er foreløpig ikke ferdig vurdert i direktoratet. Vi har ingen problemer med å endre vinklingen/temaene på vår satsing, slik at den er kompatibel med Kompetanseløftet. Vi har tilsatt en ny medarbeider til å følge opp Kompetanseløftet. Ellers dekkes kostnadene til vår satsing, utover lønn til rådgivere på NAFO, av godkjent bruk av overskuddsmidler på NAFOs balansekonto.

I forhold til satsing innenfor vgo og yrkesfag er det i gang et arbeid for å utvikle et nettbaserte verktøy for lærere (og elever) i fagbegreper i yrkesfagene. I 2013 tilpasses databasen Bygg- og anleggsteknikk og Helse- og oppvekstfag. Databasen utprøves innenfor de to utdanningsprogrammene og det foretas eventuelle tekniske og innholdsmessige justeringer. Faginnholdet i databasen er klart, men det må gjøres tilpasninger i forhold til de tekniske løsninger som blir valgt til slutt. Det har tatt tid å finne datafirmaer med den nødvendige kompetansen til å gjøre jobben, men to firmaer har nå gitt tilbud på å konstruere databasen. Det ene tilbudet viste seg mangelfullt pga at deler av arbeidet ikke var kostnadsberegnet godt nok. Firmaet fikk frist til 1. november med å levere et nytt, fullstendig tilbud, dette ble levert og arbeidet er i gang.

Ny Giv/Overgangsprosjektet/FYR

I denne satsingen har vi bidratt med fem forelesninger i regi av Lesesenteret.

Læreplaner, veiledningsmateriell og valgfagene

Som tidligere nevnt, meldes det ikke om store utfordringer i forbindelse med de læreplanene vi arbeider spesielt med, men NAFO meldte om en del problemer til U-dir i forbindelse med vurdering uten karakter i norsk ved overgang ungdomstrinn/videregående og innenfor videregående opplæring.

Det har også vært rapportert om utfordringer i vgo med å benytte ordinær læreplan i norsk for elever med kort botid, og dette har U-dir gjort grep i forhold til. NAFO følger opp oppdrag i forhold til læreplanen for elever med kort botid (se 3.1.1), og har informert om den sistnevnte læreplanen og tankene bak den bla. på oppdrag av flere fylkeskommuner. Planen har vært hovedtema på nettverksmøte for de videregående skolene i Sør-Trøndelag, på fylkesnettverkssamling i Vest-Agder, Telemark og på en samling for norsklærere på Sola videregående skole. I oktober gjennomførte NAFO en komparativ presentasjon av læreplanene på den årlige samlingen i fagnettverket for norsklærere i Nord-Trøndelag fylkeskommune. Tilsvarende har vært holdt for et fagnettverk i Akershus fylkeskommune. I tillegg har planene vært et viktig tema i NAFOs presentasjoner på to fylkesmannsamlinger i Finnmark og på en planleggingsdag for alle lærere på Bodø videregående skole.

I tillegg har to rådgivere fra NAFO deltatt i en arbeidsgruppe på tre, oppnevnt av Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppen har utarbeidet og levert forslag til en veiledning til den nye læreplanen i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge. NAFO har også hatt forslaget ute på høring og oppsummert høringssvarene, og vært med på de siste justeringene som har skjedd etter høringen.

I forhold til læreplanen i morsmål meldes det om utfordringer i forhold til at læreplanen ikke brukes, men ikke i forhold til læreplanen som sådan. Dette er det samme som ble rapportert i 2011 og 2012.

I løpet av 2013 har vi forsiktig startet med forbedringer av kartleggingsverktøyet til læreplanen i grunnleggende norsk, men ble av Utdanningsdirektoratet bedt om å avvente dette i påvente av evt. revisjon av læreplanene. Revisjon av veiledningene til denne læreplanen pluss læreplanen i morsmål venter vi også med av samme grunn.

Arrangering av store konferanser

I 2013 har NAFO arrangert følgende store konferanser:

6.5 og 7.5: kurs/konferanse i Asylprosjektet i Oslo: *Opplæring av barn og unge på asylmottak og omsorgssentre* (150 deltakere).

2.9 og 3.9: kurs/konferanse i Asylprosjektet i Trondheim: *Opplæring av barn og unge på asylmottak og omsorgssentre* (150 deltakere).

9.9: Nasjonal barnehagekonferanse i Oslo (et samarbeid mellom de nasjonale sentrene): *Barn av vår tid* (300 deltakere).

27.11 – 29.11: Nasjonal konferanse i Trondheim i prosjektet Tema morsmål: *Pedagogisk praksis i flerkulturelle skoler og barnehager* (245 deltakere).

Film som hjelpemiddel i kompetanseutviklingen

NAFO har fått produsert 32 filmer som gir eksempler på god praksis. Filmene som er laget, spenner over alle nivåer i opplæringssektoren og belyser de mest sentrale temaene for vår spredning av kompetanse (bruk av læreplanene med veiledninger, kartlegging av språk, språkopplæring og språkstimulering, opplæring i fag, inkludering, flerkulturelt mangfold, samarbeid med foreldre mm). Høsten 2013 ønsket Utdanningsdirektoratet å få utarbeidet en kortversjon av filmen: Lesevenn. Den skulle benyttes til lansering av det store prosjektet: Kompetanse for mangfold (Kompetanseløft på det flerkulturelle feltet). NAFO fikk i oppdrag å framskaffe en slik film, hvilket vi gjorde i samarbeid med filmskaperne i Snøball Film A/S. I løpet av en uke klarte dette firmaet å klippe ned og lydsette en meget illustrerende og flott kortversjon av Lesevenn-filmen.

Alle NAFOs filmer, pluss andre animerte, digitale læringsressurser er lagt på You-tube:
<http://www.youtube.com/channel/UCeSK3OARMIZJDaSzs6kd9uA>

En digital tospråklig fortelling, *Hatteselgeren*, er lagt ut på norsk og fire andre språk og har følgende antall nedlastinger i løpet av en måned (10.01 2013):
Versjonen på Urdu-norsk: 113 nedlastinger, versjon somali-norsk 371 nedlastinger, persisk-norsk har 199, og tamil-norsk-versjonen har vært lastet ned 218 ganger.

NAFOs arbeid i forhold til å øke brukernes kjennskap til NAFO

Da undersøkelser viste at NAFO var lite kjent i sektoren, utarbeidet senteret en plan for å øke informasjonsinnsatsen. Denne planen ble oversendt direktoratet 2012. Ett av de mest sentrale tiltakene var å gjøre hjemmesiden mer brukervennlig og å lette tilgjengeligheten. Vi har derfor i 2013 prioritert arbeidet med å etablere nye hjemmesider og delta i sosiale medier. Her er lenken til NAFOs nye hjemmeside: <http://nafo.hioa.no/>

Besøksstatistikk på hjemmesiden

Statistikken for besøk på vår 'gamle' hjemmeside ble oversendt som sakspapir til styringsdialogmøtet 6.11 2013. Statistikken over de nye sidene som framlegges her, er mellom første Nyhetsbrev etter omlegging og fram til 10.01. Første nyhetsbrev i ny utforming ble sendt ut 12.11.2013. <http://us3.campaign-archive2.com/?u=648008ee1c4c792a2c1bbad7f&id=ded116c2bd&ehttp://>

Nyhetsbrevene genererer økt besøk på nettsiden, derfor er statistikk for perioden fra første nyhetsbrev til 10. januar 2014 valgt.

I perioden 12.11.-10.1. var det 6 206 besøk, hvorav 3 867 unike besøkende. Totalt antall sidevisninger i perioden er 34 921. På en vanlig arbeidsdag er det ca 200 besøkende, og antall besøkende stiger ved publisering av nyhetsbrev. Gjennomsnittlig besøkstid var 05:20 minutter, med et snitt på 5,89 sider pr besøkende.

Facebook

NAFO kom på facebook 7. januar 2014. Erfaring fra andre nasjonale sentre tilsier at dette vil øke besøk på nettsiden.

<https://www.facebook.com/pages/Nasjonalt-senter-for-flerkulturell-oppl%C3%A6ring/477234395715761?fref=ts>

Mest sette sider

Det er en klar sammenheng mellom mest sette sider og artikler som fremheves i nyhetsbrevet og publiseres på facebook. Vi planlegger derfor å sende ut nyhetsbrev og dele artikler på facebook jevnlig. Grunnskolesidene har flest treff, særlig læringsressurser og kartlegging.

Tema morsmål – statistikk 2013

Nettsiden Tema morsmål ble lenket til Google Analytics den 1. juli 2012.

Antall besøkende på nettsiden Tema morsmål har nesten fordoblet seg i 2013 i forhold til antall besøkende i 2012. Denne positive utviklingen kan ha sammenheng med at nettsiden ved skolestart 2013 fikk ny layout, nye nettressurser og tre nye språkredaksjoner. Nedenfor er statistikken for antall besøkende i tidsperioden 01.07.12 – 31.12.12 sammenlignet med antall besøkende i tidsperioden 01. 01. 2013 - 31. 12. 2013:

	01.07.12- 31.12.12	01.01.13 - 31.12.13
Totale besøk	29 890	95 224
Unike besøkende:	21 073	66 386
Sidevisninger	68 360	234 004
Sider/besøk:	2,29	2,46
Gjennomsnitts besøkstid:	00:02:52	00:02:54
Fluktfrekvens:	61,73 %	62,63 %
% Nye besøk:	69,43 %	68,42 %

Gjennomsnitt per måned	4982	7933
Gjennomsnitt per dag	162	260
Maks. besøk på en dag	481	721

Generelt kan en si at sammenlignet med tallene fra i fjor, er det langt flere besøkende på nettsiden i 2013, besøkende forblir litt lengre på nettsiden, men går inn på flere sider enn tilfellet var i samme tidsperioden i 2012. Videre er det langt flere besøkende på ukedagene enn i helgene og nettstedet benyttes mer i arbeidstiden enn når folk har fri. Dette tyder på at de aller fleste brukere er lærere/barnehagelærere fra hele landet.

I 2013 har brukere fra 125 land har vært innom nettsiden, hvorav de aller fleste fra Norge (49 956) og deretter fra de landene der Tema Morsmåls 11 språk snakkes - Iran, Sverige, Russland, Thailand, Polen, India, Afghanistan, Tyrkia, Ukraina, Litauen osv.

Tema Morsmål besøkes av brukere fra hele Norge. De alle fleste norske brukere av nettsiden er fra Oslo 10982, Hordaland 6841, Rogaland 5026, Akershus 4063, Telemark 2834, Sør-Trøndelag 3028, og Nordland 2408. Nettsiden har færrest besøk fra Sogn og Fjordane 784, Aust-Agder 610 og Finnmark 411.

Vurdering av resultatoppnåelse av arbeidet med etterutdanning og nettverk.

En viktig indikator på resultatoppnåelse er når det etableres bærekraftige strukturer i kjølvannet av vår aktivitet. Vi legger derfor opp til å få etablert nettverk som andre skal drifte, for eksempel fokusvirksomheter i samarbeid med skole- og barnehageeiere, der NAFO inntar en støttefunksjon. I kjølvannet av NAFOs aktiviteter er følgende nettverk etablert: I Hedmark koordinerer fokusskolen Fagerlund nettverk av skoler i Ringsaker og i Hamar, og det er et interkommunalt skole-og barnehageledernetverk i Hordaland (Bergen, Askøy, Sund, Os, Fjell kommune). Det er også et nettverk mellom alle migrasjonspedagogiske kontakter ved alle grunnskolene i Lillehammer. I Rogaland har fokusskolen Gautesete etablert nettverk med andre grunnskoler. Fokusskolen Liknes i Kvinesdal har startet nettverk som består av grunnskoler vest i fylket, Lister - regionen. I Nord-Trøndelag har fokusskolen Ørmelen dannet nettverk for 10 grunnskoler med mange minoritetsspråklige elever.

I Tromsø er det et nettverk om flerspråklig opplæring i grunnskolen og i videregående opplæring (deltakere er skoleeiere både i videregående opplæring og for grunnskoler, skoler med innføringsklasser, pluss NAFOs fokusskoler). Fylkesmannen i Buskerud, barnehageavdelingen, har laget et nettverk / arbeidsgruppe bestående av FMBu, høgskolen i Telemark, NAFO og representanter for kommuner i Buskerud.

I Telemark har Skien og Porsgrunn godt samarbeid om tospråklig opplæring og kompetanseutvikling av tospråklige lærere. I Vestfold er det etablert et nettverk kalt Larvik Fokus. NAFOs fokusvirksomheter i byen har etablert det, og formålet er å sikre gode opplæringsvilkår for minoritetsspråklige elever i grunnopplæringen og deltakere i voksenopplæringen i Larvik.

I Sør-Trøndelag har fokusskolene Thora Storm Videregående skole og Tiller videregående skole i 2013 tatt initiativ til, og fått etablert et samarbeidsforum som består av de to videregående skolene og de største avgiverne av elever med minoritetsbakgrunn i Trondheim; Enhet for voksenopplæring, Rosenborg ungdomsskole og Huseby ungdomsskole. Samarbeidsforumet er etablert bla for å sikre en smidigere overgang fra grunnskole til videregående opplæring, og for å sikre at elever og foresatte med minoritetsbakgrunn får god utdannings- og yrkesveiledning.

I Buskerud har fokusskolen Åssiden vgs, Drammen vgs og Hønefoss vgs et nettverk knyttet til forberedende kurs/innføringsklasse for minoritets elever.

Prosjektet «Kompetansetiltak for barnehagemyndighetene 2012-2014; Språklig og kulturelt mangfold» bidrar til nettverksbygging på tvers av kommuner og fylker. Prosjektet organiseres i nettverksgrupper der deling av erfaring og ny kompetanse står sentralt. Kommunene samarbeider om tiltak i egne kommuner og henter inspirasjon fra hverandres prosjektarbeid. 31 kommuner og bydeler i Telemark, Vestfold, Buskerud, Østfold og Oslo og Akershus deltar i prosjektet.

En annen ting NAFO har kjennskap til, og som er et resultat av nettverksarbeidet vårt, er at fokusvirksomhetene bruker hverandre en del. Blant annet er det flere eksempler på at fokusskoler tar kontakt med andre fokusskoler og reiser på studiebesøk til hverandre. Dette gjelder ikke bare skoler, men også andre fokusvirksomheter. Gjennom deltakelse i skoleeiernettverket, har representanter for skoleeier fått kontakt med andre i tilsvarende stillinger og tar kontakt med hverandre utenom møter i nettverket ledet av NAFO.

Internasjonalt samarbeid

Nasjonelt Centrum for svenska som andraspråk och SFI og UCC i København

(Nasjonelt centrum för svenska som andraspråk: <http://www.andrasprak.su.se/>

Professionshøjskolen UCC i København: <http://www.ucc.dk/>)

NAFO har siden 2002 (fra tiden som SEFS) hatt et jevnlig samarbeid med søsterorganisasjonene i Sverige og Danmark, Nasjonelt centrum för svenska som andraspråk (NC) og Professionshøjskolen UCC. Samarbeidet består i utveksling av faglige erfaringer og forskning i Norden samt bistå på hverandres konferanser og også utvikle og gjennomføre konferanser og kurs i fellesskap.

I 2013 hadde vi møte med de to sentrene 27.05-28.05 i Stockholm.

FLIN-nettverket: Sammen med mange nordiske aktører planlegges felles konferanse om opplæring av elever fra språklige minoriteter, med fokus på bruk av IKT og digitale læringsressurser i opplæringen. Konferansen skal gjennomføres på HiOA

20.10 og 21.10.2014. Arbeidet dekkes av Nordplus-midler.

Nettverket består av: Voksenopplæringa i Trondheim kommune, Fylkesmannen i Vest-Agder, Utdanningsdirektoratet, Nationellt centrum, Göteborg universitet, Center för skolutveckling Göteborg, Malmö högskola, Utbildningsförvaltningen Stockholm, Universitetet i Helsinki, Jyväskylä universitet, Utbildningsverket i Helsinki, CIP - Universitetet i København, UCC og NAFO.

28.08.13-30.08.13 var det oppstartssamling i FLIN-nettverket. Samlingen ble gjennomført i Helsinki, Finland.

21.10.13-22.10.13: Arbeidsmøte om konferanse i nettverket i København.

NAFO (og de andre nordiske samarbeidspartene) opplever det som nyttig, stimulerende og en faglig kvalitetssikring å ha et samarbeid rundt flerspråklige og flerkulturelle spørsmål som gjelder opplæring på alle nivåer. Gjennom samarbeidet gis muligheter til en bred faglig, forskningsmessig utveksling, og muligheter til samarbeid om kompetansehevingstiltak i skolesektoren (gjennom bl. annet muligheter til å motta Nordplus-midler).

Deltakelse i Sirius-nettverk:

NAFO deltar i et Siriusnettverk, og har deltatt på to general meetings i nettverket i Zagreb 15.04-17.04 og Haag 9.10-11.10. I tillegg var NAFO medarrangør på en rundebordskonferanse på HIOA (i regi av HiØ, U-dir, KD og NAFO) i nettverket. Konferansen tok for seg forskning, utfordringer og praksis på området opplæring av språklige minoriteter med et spesielt fokus på frafallsproblematikk.

NAFO var også vertskap for deltakere fra SIRIUS-nettverket 13.11-15.11 (fra Kroatia, Nederland, Portugal og Østerrike) på studietur i Norge. Studiebesøket omfattet informasjon og diskusjon om opplæring av språklige minoriteter i Norge med Udir og NAFO. NAFOs arbeidsområder og mandat, informasjon og diskusjon med ansvarlige for lærerutdanning og Masterprogram i flerkulturell og utviklingsrettet utdanning ved HiOA, samt skolebesøk på to skoler i Larvik med samtaler og intervjuer med ledelse, lærere, foreldre og elever.

Samarbeid med de andre nasjonale sentrene:

a. Vi har hatt møter med Senter for kunst og kultur i opplæringen og DMMH i forbindelse med prosjektet om tatere. Det er naturlig å samarbeide med dette senteret i forhold til prosjekter som har et kulturelt fokus.

b. Vi har, med hjelp av Matematikksenteret utarbeidet matematikkordbok på sju språk:

(<http://morsmal.no/index.php/no/mattebegreper-pa-seks-sprak>). Dette er en ressurs som gjør det lettere for lærere å bistå sine elever når språket blir for vanskelig i matematikkundervisningen.

c. Vi har samarbeidet med Fremmedspråkssenteret på flere måter. Det er etablert en felles arbeidsgruppe som består av NAFO (Tema morsmål), Fremmedspråkssenteret og Tema modersmål i Sverige. Det er særlig de språkene disse tre

instansene har felles, denne arbeidsgruppen arbeider med (russisk og polsk). De samkjører læringsressurser og identifiserer behov for nyutvikling. Det har vært to felles møter i denne gruppen. I tillegg har NAFO og Fremmedspråksenteret samarbeidet om utnyttelse av sentrenes læringsressurser og foretatt en nødvendig sammenlikning mellom læreplanen i fremmedspråk og læreplanen i morsmål.

d. NAFO har deltatt i arbeidsgruppe med de andre sentrene i forbindelse med koordinering og felles satsing innenfor barnehagefeltet, og i gruppe for planlegging og gjennomføring av felles nasjonale barnehagekonferanse.

e. NAFO har hatt samarbeidsmøter SIU om den internasjonale språkprisen.

f. For å få til bedre koordinering av sentrenes arbeid, er det etablert et felles forum for senterlederene og det er valgt et arbeidsutvalg. Det har vært gjennomført to møter i dette forumet. Møtene legges i forkant av senterledermøtene innkalt av Utdanningsdirektoratet, og de blir holdt i NAFOs lokaler.

2. Felles oppgaver i 2013

2.1 Læreplanrelatert virksomhet

Oppgave
2.1.1 Bistå direktoratet i justering og videreutvikling av læreplaner for fag i grunnopplæringen (inkluderer også nye valgfag for ungdomstrinnet fra høsten 2013)
2.1.2 Bidra til utvikling av veiledninger og støttemateriell til læreplaner for de gjennomgående fellesfagene og valgfag for ungdomstrinnet, som skal være tilgjengelig via direktoratets og sentrenes nettsteder
2.1.3 Bistå direktoratet i implementeringen av reviderte læreplaner i fellesfagene og læreplaner i valgfag med tilhørende veiledningsmaterieill
2.1.4 Utvikle, systematisere og formidle gratis ressurser og støttemateriell i grunnopplæringen
2.1.5 Sentrene skal samarbeide med direktoratet om publisering i den nye visningen av læreplaner på www.udir.no
2.1.6 Sentrene skal bidra i nasjonale satsninger i regi av Utdanningsdirektoratet

Oppgave 2.1.1: *Bistå direktoratet i justering og videreutvikling av læreplaner for fag i grunnopplæringen (inkluderer også nye valgfag for ungdomstrinnet fra høsten 2013)*

Beskrivelse av aktivitet

To rådgivere fra NAFO deltok i arbeidsgruppen på tre personer, oppnevnt av Utdanningsdirektoratet, som utarbeidet et forslag til en veileder til den midlertidige fastsatte læreplanen i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge. Direktoratet ga også NAFO i oppgave å organisere en høring om utkastet til veileder før den fikk sin endelige form og ble publisert. Representanter for videregående opplæring og UH-sektoren deltok i høringen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Arbeidet med veilederen gikk uten problemer, og høringen ga svært positive tilbakemeldinger om utkastet som forelå. Samarbeidet med direktoratet i slutfasen da veiledningen fikk sin endelige form, gikk knirkefritt.

Det oppsto usikkerhet i sektoren da læreplanen for elever med kort botid bare ble midlertidig fastsatt for bruk på Vg1. Denne usikkerheten har ført til at mange skoler nøler med å ta den i bruk selv om det er bred enighet om at det trenges en egen norskplan for elevgruppa. Både usikkerhet knyttet til vurderingsordningen i faget og til om planen vil bli godkjent for bruk på høyere klassetrinn fra neste år av, har bidratt til at mange skoler har inntatt en avventende holdning. NAFO har mottatt en rekke henvendelser både fra skoler og skoleeiere om saken, og alle melder om at de ønsker at læreplanen blir endelig godkjent for alle nivåer i videregående opplæring. Skoler og skoleeiere (fylkeskommuner) gir uttrykk for at det da blir mulig å planlegge et helt opplæringsløp for elevene, og at de først da vil anbefale at læreplanen tas i bruk.

Usikkerheten og tvilen knyttet til læreplanen i norsk for elever med kort botid i Norge, har trolig ført til at interessen for veiledningen til læreplanen er mindre enn den hadde vært dersom planen hadde blitt endelig godkjent.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Veiledningen ligger på Utdanningsdirektoratets sider, og det er lagt ut lenke til den på NAFOs hjemmesider.

<http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-lareplaner/Revidert-2013/Norsk-med-kort-botid/>

<http://nafo.hioa.no/videregaende/laeringsressurser/norsk/>

Oppgave 2.1.2: Bidra til utvikling av veiledninger og støttemateriell til læreplaner for de gjennomgående fellesfagene og valgfag for ungdomstrinnet, som skal være tilgjengelig via direktoratets og sentrenes nettsteder

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

NAFO har etablert en interngruppe som har utarbeidet og publisert læringsressurser til valgfagene.

Ressurser til valgfaget: *Internasjonalt samarbeid* ble lagt på nett i mars. I juni la vi ut ressurser til valgfagene: *Teknologi i praksis, Sal og scene, Produksjon av varer og tjenester, Medier og informasjon, Fysisk aktivitet, Forskning i praksis* og *Design og redesign*. I september ble læringsressurser til valgfag: *Innsats for andre* (der vi har hovedansvar) lagt på nett. I tillegg har vi lagt ut læringsressurser til: *Demokrati i praksis* og *Reiseliv*. De nasjonale sentrene med hovedansvar for hvert enkelt valgfag er informert og har lagt ut lenker til våre sider.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Senterets medarbeidere vurderer arbeidet med disse læringsressursene som interessant og engasjerende. Vi har imidlertid ikke systematisert informasjon fra brukerne om disse ressursene, så vi har kun dannet oss et inntrykk utfra kontakt med sektoren. Dette inntrykket er at det er varierte erfaringer med både valgfagene og ressursene som er utviklet. Det er et behov for å systematisere de erfaringene skolene har gjort med dette.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Læringsressurser til valgfagene er publisert her:

<http://nafo.hioa.no/grunnskole/undervisningsopplegg/valgfag-pa-ungdomstrinnet/>

Oppgave 2.1.3: Bistå direktoratet i implementeringen av reviderte læreplaner i fellesfagene og læreplaner i valgfag med tilhørende veiledningsmaterieill

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

NAFO bidrar med implementering av nye læreplaner på etterutdanning av lærere og skoleledere, gjennom prosjekter og møter i nettverk og gjennom publisering av digitale læringsressurser. På de ca 50 etterutdanningskursene vi har gjennomført på alle nivåer i skolesektoren, står arbeid med læreplanene sentralt.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Informasjons-og etterutdanningsvirksomheten har effekt i sektoren på den måten at vi merker økt etterspørsel etter veiledning og oppdatering fra skoleeiere og skoleledere. Dette mener vi betyr at folk i sektoren registrerer informasjonen om de reviderte læreplanene, og ser behov for mer informasjon og veiledning i gjennomføringen av planene. Vi har mange henvendelser som handler om hvordan flerkulturelle perspektiver kan ivaretas i arbeidet, og samtidig arbeider NAFOs medarbeidere med å informere om og bistå skoler i å implementere språkutviklende arbeid i alle fag (se s.3). Dette er emner det har vært stor interesse for på våre nettverksmøter og etterutdanningskurs der slike perspektiver har vært presentert. Vi har også lagt ut ideer til denne type arbeid på våre nettsider (se under).

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Egne sider på NAFOs hjemmesider om språklæring i alle fag:

<http://nafo.hioa.no/grunnskole/undervisningsopplegg/spraklaering-i-alle-fag/>

Oppgave 2.1.4: Utvikle, systematisere og formidle gratis ressurser og støttemateriell i grunnopplæringen

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

NAFO har fulgt den separate planen vi har utviklet for utvikling av digitale læringsressurser. I tillegg har vi gjort et stykke arbeid for å samkjøre planene for læringsressurser på Tema morsmål med utviklingen på våre egne hjemmesider. Vi utarbeider følgelig digitale læringsressurser som kan benyttes både i Tema morsmål og i opplæringen i norsk og andre fag.

Vi har publisert ressurser til alle de valgfagene vi er oppfordret til å lage ressurser til (se 2.1.2).

Det er ikke utarbeidet nye filmer i 2013, bortsett fra en forkortet utgave av Lesevennfilmen (se s.6). Vi kommer til å fortsette å benytte dette mediet gjennom å lage filmer når vi avslutter prosjekter. Dette for fortsatt å kunne illustrere god praksis. Foreløpig er ingen nye filmer under planlegging, men vi har satt av penger til å utvikle nye, dersom vi ser praksis som vi ønsker å vise fram.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Senteret får tilbakemelding fra sektoren om at læringsressursene blir godt mottatt. Særlig er de ressursene som ligger på nettet (for eksempel de som ligger på YouTube) godt besøkt:

<http://www.youtube.com/channel/UCeSK3OARMIZJDaSzs6kd9uA>

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Databasen til yrkesfag som NAFO arbeider med er forsinket grunnet sen tilbakemelding i forbindelse med tilbud fra firma som skal utvikle de tekniske løsningene. Dette er imidlertid i god gjenge ved overgang til 2014, så vi regner med å ferdigstille i løpet av våren 2014. De pengene som det var budsjettet med til dette prosjektet i 2013, er følgelig ikke benyttet, men overføres til 2014.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Eqne sider om læringsressurser på NAFOs nye hjemmeside: <http://nafo.hioa.no/grunnskole/undervisningsopplegg/>

Oppgave 2.1.5: *Sentrene skal samarbeide med direktoratet om publisering i den nye visningen av læreplaner på www.udir.no*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

Senterets medarbeidere følger med på dette arbeidet, og rapporterer til Utdanningsdirektoratet der vi ser behov for endringer i visningen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Vi har liten systematisk kunnskap om hvordan den nye visningen av læreplanene er mottatt i sektoren.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 2.1.6: *Sentrene skal bidra i nasjonale satsninger i regi av Utdanningsdirektoratet*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

NAFO involveres etter behov i den sentrale ungdomstrinnssatsingen og i NY GIV som for eksempel gjennom å holde en kursrekke i sistnevnte prosjekt i regi av Lesesenteret. Vi er ellers involvert i Prosjektet Kompetanse for mangfold og PPT-prosjektet. Dette styres i stor grad fra Utdanningsdirektoratet, og NAFO bidrar iht. oppdrag. (For rapportering på Kompetanse for mangfold se 3.1.13.)

NAFOs satsing på prosjektet for arbeid med ungdom med kort botid, som er igangsatt i samarbeid med UH-sektoren i seks fylker, handler også om den samme målgruppen som det nasjonale prosjektet: Ungdomstrinn i utvikling (se s.4).

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO har liten oversikt over måloppnåelse og effekter av disse prosjektene. Vi har imidlertid inntrykk av at Ungdomstrinnssatsingen og NY GIV blir svært godt mottatt i sektoren.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

2.2 Fagdidaktisk virksomhet og kompetanseutvikling

Oppgave
2.2.1 Bidra med støtte og veiledning for å styrke fagdidaktisk virksomhet og utvikling på sentrenes fagområder
2.2.2 Gi støtte og veiledning til tilbyderne i UH-sektoren om kompetanseutvikling for lærere
2.2.3 Drifte og lede faglige nettverk mellom universiteter og høyskoler og nasjonale senter

Oppgave 2.2.1: *Bidra med støtte og veiledning for å styrke fagdidaktisk virksomhet og utvikling på sentrenes fagområder*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

NAFO har bidratt til at det er blitt arrangert 76 etterutdanningskurs fordelt på alle fylker. Flest kurs har det vært på grunnskolens område (41%), deretter følger kurs for barnehagetilsatte (26%), 22% av kursene har vært innenfor

videregående opplæring og 5% har vært for lærere og ledere i voksenopplæring. På kursene har både lærere, ledere, administrativt tilsatte på eiernivåene og også PPT deltatt. 3% av etterutdanningsvirksomheten har vært mot UH-sektoren. Det har også vært arrangert 3 egne kurs/kursrekker for PPT i tillegg til kursrekken vi gjennomfører for PPT/tospråklige lærere/spesialpedagoger som eget tiltak. Gjennom møtene i de regionale nettverkene (hjulene) der tilbyderne (UH-sektoren) og brukerne (virksomheter og eiere) møtes, drives også støtte og veiledning for å styrke fagdidaktisk virksomhet og utvikling. Det er i 2013 gjennomført 17 møter i de regionale nettverkene. Fire samlinger i de nasjonale nettverkene for virksomheter (fokustreff) på alle nivåer pluss to felles fagdager om ungdom med kort botid i Norge. Disse dagene ble gjennomført som nettverkssamlinger for lærere på ungdomstrinn, innenfor videregående opplæring og for lærere og ledere som arbeider med grunnskoleopplæring for voksne. I tillegg har det vært arrangert 3 møter i nettverk for skoleeiere og det har vært møter i nettverket for FM og UH-sektoren der problemstillinger innenfor det barnehagefaglige området blir diskutert. Alle disse samlingene har som målsetting å støtte og veilede for faglig- og fagdidaktisk utvikling i sektoren. De ulike prosjektene, som det rapporteres på under punkt 3, er også viktige arenaer for veiledning og støtte til sektoren. Prosjektene som gjennomføres i 7 av de regionale nettverkene (hjulene) og som har ungdom med kort botid i Norge som spesiell målgruppe (se s. 3) er, som nevnt tidligere, en spesiell satsing NAFO har satt i gang for å styrke det fagdidaktiske arbeidet i sektoren.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

2.2.1: Vi har tro på at etterutdanningen som gjennomføres i samarbeid med nettverkene våre, og at arbeidet i nettverkene i seg selv har stor effekt. Vi har registrert at deltakelsen på nettverksmøtene har økt de senere årene og det gis svært gode tilbakemeldinger på arrangementene. Deltakerne opplever møtene som inspirerende og interessante, og mange har gitt uttrykk for at de føler seg oppdatert faglig etter å ha deltatt på møtene. Dette mener vi er tegn på at folk føler det er meningsfylt å delta.

Det drives mye utviklingsarbeid i de fleste regionale nettverkene, og vedlagt er en matrise som viser aktiviteten i de ulike fylkene.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Her er lenke til informasjon om NAFOs nettverk: <http://nafo.hioa.no/grunnskole/nettverk/>

Oppgave 2.2.2: *Gi støtte og veiledning til tilbyderne i UH-sektoren om kompetanseutvikling for lærere*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

Som nevnt på s.3, så startet vi i 2013 et samarbeidsprosjekt i sju av de regionale nettverkene (hjulene) med UH-sektoren som sentral kompetansetilbyder. Kompetanseutviklingen foregår skolebasert og fokuset er utvikling av praksis som bedrer opplæringen for ungdom med kort botid. I dette prosjektet gis det støtte og veiledning til tilbyderne i UH-sektoren om kompetanseutvikling for lærere.

Også gjennom de regionale nettverkene (hjulene) som ikke deltar i dette prosjektet, men som vi samarbeider med på andre møter når vi UH-tilsatte. I prosjektene: Tospråklig assistanse i barnehagen (nå *Kompetansetiltak for barnehagemyndigheter*), KOMPASS og barnehagefaglig nettverk for UH-sektoren og FM, bidrar vi med veiledning for UH-sektoren som kompetansetilbydere for barnehagefeltet (se 3.1.7). Gjennom møte mellom UH og fokusvirksomhetene, både på de regionale nettverksmøtene og i prosjektsammenheng, gis det støtte og veiledning i forbindelse med kompetanseutvikling for lærere. NAFOs filmer som viser eksempler på flerkulturell opplæring, er ressurser som UH-tilsatte benytter i sin undervisning i grunn-, etter- og videreutdanning av lærere.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

2.2.2: Gjennom aktiviteten i våre regionale nettverk og i prosjekter der UH deltar, er praksisfeltet tungt representert. Denne samhandlingen med praksisfeltet bidrar til at kompetanseutviklingen UH-sektoren utfører, oppleves som relevant for lærere og ledere (og eiere og myndigheter) i skole og barnehage. På den måten vil etterutdanning fra UH-sektoren bli mer etterspurt også innenfor det flerkulturelle feltet.

Vi har også gode erfaringer med å spisse prosjekter, som for eksempel barnehageprosjektene eller prosjektet ift. ungdom med kort botid i Norge, og invitere UH-sektoren til å gjennomføre kompetanseutviklingen. Da blir det satt fokus på de problemstillingene vi ser det er nødvendig å fokusere på, og UH-sektorens innsats blir styrt nettopp mot disse viktige sidene av praksisfeltet.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/opplaering-av-ungdom-med-kort-botid/>

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/kompetansetiltak-for-barnehagemyndigheten/>

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/kompass-kompetanseheving-for-tospraklige-assistenten-i-barnehagene/>
<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/tospraklig-assistansen-i-barnehagen/>

Oppgave 2.2.3: *Drifte og lede faglige nettverk mellom universiteter og høyskoler og nasjonale senter*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

2.2.3: På barnehagefeltet driver NAFO et eget nettverk for UH-tilsatte og FM. Det er også etablert en egen samarbeidsgruppe som arbeider i forhold til barnehagefeltet som består av representanter fra alle de nasjonale sentrene.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

2.3: Barnehagenettverket mellom UH-tilsatte og FM er svært godt besøkt og tilbakemeldingene fra møtene er positive. Arbeidsgruppa for barnehage, som består av representanter fra sentrene, er godt i gang med arbeidet, og i 2013 ble det arrangert en nasjonal barnehagekonferanse i regi av denne gruppen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Vi vurderer å etablere nettverk innenfor UH-sektoren, grunnskolelærerutdanningen, men da det eksisterer flere nettverk innenfor feltet som er rettet med skole, for eksempel innenfor norsk som andrespråk, må dette vurderes nøye. Det er ikke formålstjenlig å prøve å etablere nettverk i et mettet marked.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

2.3 Dokumentasjon, analyse og forskning

Oppgave
2.3.1 Kjenne til og bruke relevant kunnskapsgrunnlag som for eksempel evalueringer, studier, statistikk og forskning i sentrenes arbeid for og i sektoren
2.3.2 Samle, systematisere og spre resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid til sektoren

2.3.3 Bruke sentrenes kontaktflater i sektoren til systematisk å innhente og dokumentere erfaring med implementering og bruk av læreplaner for fag
--

2.3.4 Bidra i forsknings- og analyseoppgaver etter oppdrag fra direktoratet

Oppgave 2.3.1: *Kjenne til og bruke relevant kunnskapsgrunnlag som for eksempel evalueringer, studier, statistikk og forskning i sentrenes arbeid for og i sektoren*

Beskrivelse av aktivitet

Rådgiverne holder seg fortløpende oppdatert på forskning innenfor feltet. I stedet for å ha et fast sammensatt faglig rådsorgan, inviterer vi fortløpende forskere (og andre sentrale fagpersoner) til interne temamøter.

Vi har gjennomført temamøter med følgende fagpersoner i 2013:

Trine Hauger og Marianne Grødum (Utdanningsetaten i Oslo) om opplæringstilbud for minoritetsspråklige i Oslo.

Gjermund Eikeli, Norsk Nettskole, Aurskog: Presentasjon av Nettskolen.

Gerard Doetjes, Fremmedspråksenteret: CLIL-Prosjektet

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Å invitere fagpersoner til samtaler og erfaringsutveksling er av stor betydning for både å kunne holde seg faglig oppdatert, men også å kunne holde kontakten med det praksisfeltet vi skal betjene. Rådgiverne på NAFO driver forskningsbasert veiledning og etterutdanning, og da er drøftinger direkte med forskere som selv gjennomfører undersøkelser av stor betydning. Rådgiverne etterstreber kontinuerlig å finne tid til å lese seg opp og å følge med i det omfattende faglige materialet som løpende produseres innenfor feltet. Dette er imidlertid en utfordring da senterets medarbeidere har et hardt arbeidspress med mange og tidkrevende prosjekter i tillegg til å skulle betjene de mange nettverkene senteret har etablert. Det har derfor vært en fin måte å bidra til oppdatering på at senterets rådgivere har fått diskutert direkte med forskere (eller andre fagpersoner) som arbeider med spesielt sentrale og aktuelle problemstillinger. Effekter i sektoren er vanskelig å måle, men uansett så er det viktig at vi er oppdatert på de sentrale temaene. Dette er jo en kvalitetssikring av etterutdanningen og veiledningsvirksomheten.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 2.3.2: *Samle, systematisere og spre resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid til sektoren*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

På NAFOs hjemmesider (<http://nafo.hioa.no/>) er det lagt ut informasjon om bla. faglitteratur (forskningsrapporter, evalueringer etc.). All kompetanseutvikling vi gjennomfører (på nettverksmøter, på oppdrag fra skoleeier etc.) er forskningsbasert. På Tema morsmål legges det også ut informasjon om relevant forskning og faglitteratur (<http://morsmal.no/index.php/no/>).

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Vi får hyppig tilbakemeldinger fra representanter for sektoren om at de nye hjemmesidene våre og nettstedet Tema morsmål er veldig oppdaterte og gir mye og god informasjon. Kombinert med besøksstatistikken, som viser godt besøk, mener vi at vi er på riktig vei når det gjelder å nå ut til sektoren. Senterets medarbeidere har diskutert om vi i enda større grad skal prioritere å arbeide med å samle og systematisere faglitteratur/forskningsrapporter/evalueringer med mer. Spesielt komplette oversikter over nordisk forskning bør vi kunne klare å legge på nettet.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Vi har ikke kunnet prioritere å samle og systematisere kunnskapsgrunnlaget slik at det kan sies å være komplett. Vi ser på dette for 2014.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://nafo.hioa.no/fag/faglitteratur/>

Oppgave 2.3.3: *Bruke sentrenes kontaktflater i sektoren til systematisk å innhente og dokumentere erfaring med implementering og bruk av læreplaner for fag*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

De samme arenaene vi har etablert for etterutdanning og nettverksarbeid benyttes også for å innhente og dokumentere erfaringer med implementering og bruk av læreplaner for fag (se. 2.1.3 og 2.2.1).

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

De ovennevnte arenaene gir oss gode muligheter til raskt å kunne innhente etterspurt informasjon. Fordelen med disse faste nettverkene og samarbeidsvirksomhetene er at mange av dem har stor innsikt og lang erfaring med å arbeide med minoritetsspråklige barn og unge. De gir derfor ofte godt kvalifiserte innspill når vi ber om synspunkter.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

Oppgave 2.3.4: *Bidra i forsknings- og analyseoppgaver etter oppdrag fra direktoratet*

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

Utdanningsdirektoratet konfererte med NAFO i forbindelse med nasjonal kartlegging av mottakstilbud for nyankomne elever . Vi stiller oss selvfølgelig positive til å bidra inn i liknende arbeid. Vi avventer evt. oppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Foreløpig ingen registrert effekt.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

3. Senterespesifikke oppgaver

Oppgave
3.1.1 Oppgave 1 – Fortsatt arbeide med implementering av læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter med tilhørende kartleggingsmaterieill i hele grunnopplæringen, med spesielt fokus

på videregående opplæring (jf. godkjent prosjektplan i 2009). I 2013 skal senteret også arbeide med støtte etter opplæring etter læreplanen i norsk med tilpasninger for kommuner og skoler som velger dette.
3.1.2 Oppgave 2 Revidere og digitalisere kartleggings- og veiledningsmateriellet for læreplanen i grunnleggende norsk og morsmål. Utvikle kartleggingsprøver på nye språk. Videreføre arbeidet med implementering av kartleggingsmateriellet i sektoren. Oppgavene vil bli beskrevet i eget oppdragsbrev.
3.1.3 Oppgave 3 Videreføre og videreutvikle <i>Tema morsmål</i> , inkludert de etablerte barnehagesidene. Oppgavene vil bli beskrevet i eget oppdragsbrev.
3.1.4 Oppgave 4 Utrede, vurdere og gi anbefalinger til direktoratet om nettbaserte fjernundervisningstiltak- og modeller. Oppdrag med midler ble gitt i 2012. Oppgaven må sees i sammenheng med andre aktuelle satsinger.
3.1.5 Oppgave 5 Bistå Direktoratet i oppfølgingen av NOU 2010:7 Mangfold og mestring, blant annet gjennom oppdragsbrev 31-11 om strategi for informasjons- og veiledningsarbeid på minoritetsfeltet, oppdragsbrev 39-11 og 30-12 om innføringstilbud. Nye føringer for minoritetsfeltet er lagt i Meld. St. 6 «En helhetlig integreringspolitikk». Meldingen har betydning for hvilke oppdrag som tildeles NAFO i 2013.
3.1.6 Oppgave 6 – Prøve ut ulike modeller for foreldresamarbeid (jf. Oppdragsbrev 52-08 fra KD til Udir). Avsluttet 2012.
3.1.7 Oppgave 7 – a) KOMPASS (Kompetanseutvikling for tospråklige assistenter i barnehage). Avsluttet i 2012, men fortsetter gjennom nytt oppdrag i 2013. b) Prosjekt tospråklig assistanse i barnehagen. Avsluttet i 2012, men fortsetter gjennom nytt oppdrag i 2013. (Kompetansetiltak for barnehage-myndigheter).
3.1.8. Oppgave 8 – Følge opp resultatene fra Språkløftet og Utviklingsprosjektet gjennom spredning av gode eksempler fra modellutvikling i de deltakende kommunene.
3.1.9 Oppgave 9 Følge opp og videreføre arbeidet med prosjektet <i>Taterfolk – fra barn til voksen</i> . Følge opp satsningene i regjeringens handlingsplan for rom. Direktoratet vil komme tilbake til senterets oppgaver på dette feltet gjennom eget oppdragsbrev.
3.1.10 Oppgave 10

Utføre oppgaver knyttet til det spesialpedagogiske feltet med PP-tjenesten som ny målgruppe. Direktoratet vil komme tilbake til oppdrag og oppstart for dette arbeidet i 2013.
3.1.10 Oppgave 10 Utføre oppgaver knyttet til det spesialpedagogiske feltet med PP-tjenesten som ny målgruppe. Direktoratet vil komme tilbake til oppdrag og oppstart for dette arbeidet i 2013.
3.1.11 Oppgave 11 Tilby veiledning, kompetanseheving og nettverksbygging til kommuner hvor det etableres omsorgssenter eller mottak for barn og unge asylsøkere Jf. Oppdragsbrev 35-10 fra KD til U-dir. I 2013 videreføres arbeidet på følgende måte: NAFO skal gjennomføre to kurs/ nettverkssamlinger henholdsvis våren og høsten 2013. NAFO skal lede en tverretattlig arbeidsgruppe som skal samordne informasjonsmateriell innenfor feltet, og identifisere mangler.
3.1.12. Oppgave 12 Ha ansvaret for forvaltningen av stipendordningen for minoritetsspråklige lærere.
3.1.13. Oppgave 13 Delta i arbeidet med oppdrag 34-12 del 1 Kompetanseløft på det flerkulturelle området, etter nærmere oppdragsbrev.
3.1.14 Oppgave 14 Bistå Fylkesmannen i Finnmark i oppfølgingen av satsingen på nordområdene i henhold til <i>Strategiplan for nordområdene 2011-2015, oppvekst -og utdanningsområdet</i> , i samarbeid med andre nasjonale sentre.
3.1.15 Oppgave 15 Oppdragsbrev 31-11 fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet. Oppgaver knyttet til gjennomføring av informasjonsstrategien. Oppgavene vil bli beskrevet i eget oppdragsbrev
3.1.16 Oppgave 16 Videreføre arbeidet med det tverrfaglige perspektivet i teknologi og design i samarbeid med andre nasjonale sentre som arbeider på feltet.

Oppgave 3.1.1: *Fortsatt arbeide med implementering av læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter med tilhørende kartleggingsmateriell i hele grunnopplæringen, med spesielt fokus på videregående opplæring*
Beskrivelse av aktivitet

NAFO har et eget prosjekt i videregående opplæring som kalles «Implementering av nye læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter, samt tospråklig fagopplæring og bruk av kartleggingsverktøyet i videregående opplæring.» Prosjektet har hatt flere målsettinger:

- dokumentere etablert praksis og egenutvikling på utvalgte videregående skoler innenfor NAFOs nettverk, og spre informasjon om arbeidet på skolene som har blitt fulgt i prosjektet
- beskrive generelle nasjonale trekk i implementeringsarbeidet og bidra til at det går lettere

I prosjektet har det blitt stadig viktigere å se implementeringen av læreplanen i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter, tospråklig fagopplæring og bruk av kartleggingsverktøyet i sammenheng med innføringstilbudene som gis elever som kommer til Norge sent i skoleløpet. Ser man på opplæring i fylkeskommunal regi, er det, som vist i rapporten om erfaringer med læreplanen i grunnleggende norsk fra 2011, først og fremst i innføringstilbud at læreplanen i grunnleggende norsk er tatt i bruk. Utdanningsdirektoratet har presisert at fra 2013 skal NAFO også arbeide med støtte til opplæring etter læreplanen i norsk med tilpasninger, samt at en læreplan i norsk for elever med kort botid har blitt midlertidig godkjent for bruk på Vg1.

NAFO har løpende kontakt med de videregående skolene som deltar i NAFOs nettverk, og skolene rapporterer om sin virksomhet. I 2013 har det blitt samlet ytterligere dokumentasjon av praksis på NAFOs fokusskoler Thor Heyerdahl videregående skole i Larvik, Malakoff videregående skole i Moss, Vest-Lofoten videregående skole på Leknes og Thora Storm videregående skole i Trondheim. Kommunene disse skolene ligger i, er svært ulike, og antall elever med minoritetsbakgrunn er forskjellig. Ved å hente informasjon fra så ulike skoler, kan man få et bedre bilde av de mulighetene elevene og skolene har og de utfordringene de kan møte.

De nevnte skolene har vært med på å spre informasjon om sitt arbeid med elever med minoritetsbakgrunn på ulikt vis. Thor Heyerdahl videregående skole har hatt besøk av representanter for en rekke skoler og skoleeiere, samt fra det europeiske Siriusnettverket (se s. 10), og de blitt invitert til å orientere på ulike kurs i fylkeskommunal regi, blant annet i Telemark og Nordland. I tillegg har representanter for skolen og dens samarbeidspartnere i Larvik kommune og NAFO, holdt innlegg i plenum og på parallellsesjoner på Vox' nasjonale lederkonferanse 4.-5. mars. Vest-Lofoten videregående skole og Åssiden videregående skole i Drammen, som tidligere var med i prosjektet, presenterte sitt arbeid på NAFOs fagdager for ungdomsskoler, videregående skoler og voksenopplæringsinstitusjoner 28. og 29. oktober på Høgskolen i Oslo og Akershus. Åssiden videregående skole har sammen med Malakoff videregående skole også blitt involvert i NAFOs prosjekt for ungdom med kort botid i henholdsvis Oppland og Hedmark (se s.3). Thora Storm videregående skole er inne i en byggeprosess, og skolen er også i ferd med å justere sitt tilbud for elever med minoritetsbakgrunn. Likevel er de, sammen med NAFOs andre

fokusskole på videregående nivå i Trondheim, Tiller videregående skole, i ferd med å bygge opp et lokalt nettverk der grunnskoler og voksenopplæringsinstitusjoner deltar.

De fylkeskommunale skoleeierne er fortsatt sentrale samarbeidspartnere for NAFO. I NAFOs skoleeiernettverk for videregående opplæring gis det rom for både informasjon og erfarings- og meningsutveksling. Innføringstilbud, læreplanspørsmål og elevers rettigheter etter opplæringslovens § 3-12 er stadig sentrale temaer. I 2013 ble det gjennomført nettverksmøte 13. og 14. juni. En av dagene ble brukt til oppsummering av Akershus fylkeskommunes arbeid med minoritetsspråklige elever, med særlig fokus på de nyankomne elevene, og det ble gjennomført skolebesøk. 24 representanter for 16 fylkeskommuner deltok. I tillegg deltok 17 fylkeskommunale representanter på de tidligere nevnte fagdage for ungdomsskoler, videregående skoler og voksenopplæringsinstitusjoner som NAFO arrangerte på Høgskolen i Oslo og Akershus.

Samarbeidet med fylkeskommunene gjør det mulig å nå ut til alle videregående skoler i et fylke på en effektiv måte, og i 2013 holdt NAFO fagdager om læreplanene i norsk i Vest-Agder og Nord-Trøndelag. Opplæringsssituasjonen til nyankomne elever og læreplanene var også temaet på fylkeskommunale nettverkssamlinger der NAFO innledet i Sør-Trøndelag, Telemark og Akershus, samt på to fagsamlinger i regi av fylkesmannen i Finnmark. NAFO har også innledet et samarbeid om informasjons-, dokumentasjons- og utviklingsarbeid med særlig fokus på innføringstilbud og læreplaner med henholdsvis Akershus fylkeskommune, Østfold fylkeskommune og Hordaland fylkeskommune.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Måloppnåelsen i prosjektet «Implementering av nye læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter, samt tospråklig fagopplæring og bruk av kartleggingsverktøyet i videregående opplæring» må sies å være god, med et forbehold som utdypes senere. Dokumentasjonsarbeidet og utviklingsarbeidet har ikke støtt på vanskeligheter, og informasjon har blitt spredd gjennom nasjonale konferanser, ulike nettverk både for skoler og skoleeiere, kurs og møter i regi av skoler og skoleeiere samt gjennom skriftlig materiale på hjemmesidene og film finansiert av NAFO. Fokuset har vært på særskilt norskopplæring i ulike former, tospråklig fagopplæring og innføringstilbud. Morsmålsopplæring har det ikke vært mulig å si noe om, da det kan dokumenteres at det ikke blir gitt i ren form i den videregående skolen, dersom man ser bort fra noen få, korte kurs i samband med eksamen i fremmedspråk skolene ikke gir opplæring i. Ingen skoler eller skoleeiere har gått ut og sagt at de har planer eller ønsker om å igangsette morsmålsopplæring.

Det har utviklet seg et tettere samarbeid med de fylkeskommunale skoleeierne etter at NAFO opprettet et skoleeiernettverk for videregående opplæring i 2011, og nettverksbyggingen må derfor sies å ha vært en vellykket strategi. Den har gjort det

lettere å nå mer systematisk ut til lærere og skoleledere, og den har ført til at NAFO har kommet i direkte dialog med nøkkelpersoner i de fylkeskommunale beslutningsprosessene.

Nettverksmodellen som NAFO jobber etter, har gjort det mulig å spre eksempler på god praksis langt ut over den enkelte kommune eller det enkelte fylke. Å måle effektene av spredningsarbeidet på skolenivå er ikke lett, men vi vet noe om utviklingen på skolene som har vært lengst i prosjektet. Thor Heyerdahl videregående skoles organisering av opplæringen og satsing på et fleksibelt innføringstilbud, særskilt språkopplæring og tospråklig fagopplæring, har ført til at skolen har svært lave frafallstall, særlig tatt i betraktning at den er en kombinert videregående skole med tilbud innenfor 10 utdanningsprogram. Skoleåret 2012/13 hadde skolen en frafallsprosent på 2,4% totalt, men blant elevene med minoritetsbakgrunn var frafallsprosenten på 1,7%.

Til tross for at måloppnåelsen i prosjektet må sies å være god, er det verdt å merke seg at mange fylker og nettverk har hatt en avventende holdning og ikke prioritert implementeringsarbeid knyttet til særskilt språkopplæring så høyt i 2013. Det var i utgangspunktet knyttet store forventninger til at det så ut til å komme en ny læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge i samband med læreplanrevisjonen i år. En slik læreplan har vært sterkt etterspurt både fra skole- og skoleeierhold, og allerede i 2012 kom de første henvendelsene til NAFO om kurs knyttet til den eventuelle nye læreplanen. Det at planen bare ble midlertidig godkjent for bruk på Vg1, har, som tidligere nevnt, skapt stor usikkerhet, og både fylkeskommuner og videregående skoler er sterkt i tvil om hvordan de skal forholde seg til det. NAFO har fått en rekke henvendelser om saken, og det kan se ut som om svært få tør ta den nye planen i bruk før de vet om den blir godkjent for hele opplæringsløpet. Det har påvirket omfanget av NAFOs engasjement i læreplanrelatert kompetanseoppbygging.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Presentasjoner fra NAFO, Larvik kommune og Thor Heyerdahl videregående skole på Vox' nasjonale lederkonferanse:

<http://www.vox.no/no/Kurs-og-konferanser/Konferansepresentasjoner/Nasjonal-lederkonferanse-45-mars-2013/>

Presentasjoner fra Vest-Lofoten videregående skole, Leknes kommune og Åssiden videregående skole på NAFOs fagdager:

<http://nafo.hioa.no/videregaende/nettverk/fokustreff/>

Presentasjoner og program fra møte i NAFOs fylkeskommunale skoleeiernettverk:

<http://nafo.hioa.no/videregaende/nettverk/skoleeiernettverk/>

Oppgave 3.1.2: Revidere og digitalisere kartleggings- og veiledningsmateriellet for læreplanen i grunnleggende norsk og morsmål. Utvikle kartleggingsprøver på nye språk. Videreføre arbeidet med implementering av kartleggingsmateriellet i sektoren

Beskrivelse av aktivitet

Det har vært arbeidet med å gjøre kartleggingsprøvene nettbaserte. Leseprøver for et 15. språk er også klargjort for nettet – bosnisk.

De kognitive prøvene – FLORO – prøves ut i Trondheim, Sandnes og Mjøsdistriktet, og utvides med flere språk; persisk, tigrinja, russisk, bosnisk (serbisk, kroatisk), spansk og vietnamesisk. Tospråklige lærere i Mjøsregionen deltar i dette arbeidet i samarbeid med NAFO.

Det har vært avholdt kurs og workshops for tospråklige lærere og PPT om bruk av kartleggingsmateriellet:

17. januar: Siste kursdag avviklet i Ålesund.

Mjøsregionen: Kursdagene ble avviklet på Hamar rådhus 16. sept., 17. sept., 26. sept., 27. sept., 18. okt., 14. nov., og 12. des. Fem kommuner deltok: Lillehammer, Hamar, Gjøvik, Østre- og Vestre Toten. 23 tospråklige lærere og 20 PPT-ansatte deltok. De tospråklige lærerne fikk 3 dagers kurs i forkant av kursdagene og alle deltok. Fire dager foregikk med alle deltakerne – totalt 7 dager. Det ble arbeidet med case og problemstillinger i etterkant av forelesninger. NAFO opplevde et tett og godt samarbeid om avviklingen av kurset med representant fra Hamar kommune.

Kartleggingsmateriellet er videre presentert og gjennomgått på følgende steder:

Stavanger: 10 kommuner deltar i prosjektet Haugalandsløftet (50 deltakere)

Stockholm, 14.-15. feb.: Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPMS), 10 deltakere fysisk tilstede og 6 enheter utenfor Stockholm via videokonferanse

HiOA, 15. mars: Fokusskoletreff for videregående opplæring på HiOA (40 deltakere)

Oslo, 6. mai: Kurs i forbindelse med avvikling av asylprosjektet (150 deltakere)

Tromsø, 23. mai: Kurs for PPT vg, Troms fylkeskommunemottaksskole og Troms kommune (30 deltakere)

Rogaland, 27. mai: PPT- rådgivere fra Randaberg, Rennesøy og Kvitsøy deltok.

Trondheim, 2. sept.: Kurs i forbindelse med avvikling av asylprosjektet (100 deltakere)

HiNT, 1. okt.: Storsamling med NAFOs nettverk i Nord-Trøndelag (60 deltakere)

Sandnes, 7. nov.: Kurs for senter for flerspråklige barn og unge (FBU)

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter NAFO er fornøyd med resultatet av arbeid med leseprøvene.

15 kartleggingsprøver er nå nettbaserte og det er en jevn pågang og etterspørsel, noe NAFO vurderer som positivt. Tross en noe forsinket publisering på nett, mener NAFO prøvene nå er lettere å bruke fordi det er lagt inn ekstra informasjon om vurdering og metodikk.

NAFO er også tilfreds med arbeidet med de kognitive prøvene (FLORO). Dyktige tospråklige lærere har bidratt med utarbeiding og innlesing.

NAFO er fornøyd med designen på materialet og AV-avdelingen ved HiOA arbeider med å få disse lagt på nett.

Det har vært høy gjennomføringsgrad blant de tospråklige lærerne (18 av 20 fikk kursbevis). I etterkant av kursene følges nettverksarbeid mellom tospråklige lærere opp i kommunene. Koordinatorene i kommunene tar ansvaret for dette, samtidig har førstelinjetjenesten oversikt over tospråklige lærere med kursbevis.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen vesentlige avvik. Det tok noe lenger tid å få kartleggingsprøvene på nett enn først planlagt, grunnet ulike tekniske problemer.

I planene står det at de kognitive prøvene skal være ferdige til jul, men her er det noe forsinkelser, grunnet tekniske utfordringer.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Kartlegging på morsmål: <http://nafo.hioa.no/grunnskole/kartleggingsverktøy/kartleggingsprover-pa-morsmal/>

Kognitive prøver (FLORO): <http://nafo.hioa.no/wp-content/uploads/2013/08/FLORO-Kognitive-språk.pdf>

Oppgave 3.1.3: Videreføre og videreutvikle Tema morsmål, inkludert de etablerte barnehagesidene

Beskrivelse av aktivitet

Produksjon av læringsressurser og lignende: Det er til sammen blitt produsert 773 artikler på nettsidene i løpet av 2013. De er fordelt slik på de ulike språkredaksjonene: Arabisk 78, dari 29, kurdisk sorani 18, litauisk 64, norsk 112, persisk 57, polsk 65, russisk 91, somali 50, tamil 55, thai 77, tyrkisk 21 og urdu 56.

Referansegruppe:

NAFO har videreført referansegruppe for Tema Morsmål bestående av skolelederne i samarbeidskommunene og prosjektledelsen fra NAFO. Referansegruppen har hatt to møter i løpet av året, hvor det redaksjonelle arbeidet, språkkonferansen osv. har vært drøftet.

Markering av morsmålsdagen 21. februar:

NAFO deltok på feiringen av morsmålsdagen i Larvik på Verdensmester ´n mottaksskole (se lenke). NAFO deltok også på feiringen av morsmålsdagen på Grünerløkka bibliotek (se lenke) og på Språkrådets markering av morsmålsdagen (se lenke).

Samarbeid med Matematikksenteret:

Tema morsmål har fått tillatelse fra Tema modersmål i Stockholm til å oversette nettressursen Mattebegrepp, som finnes på 21 språk, til norsk. Matematikkbegrepene er ferdig produsert på 7 språk: arabisk, somali, tyrkisk, polsk, thai, persisk og dari. Det arbeides med å publisere ressursen på to nye språk: urdu og litauisk.

Møter med skolelederne og språkreksjonene:

NAFO har gjennomført møter med alle skoleledere og språkreksjoner, der kontrakter og arbeidet med sidene er gjennomgått.

Samarbeids- og planleggingsmøte med Skolverket i Stockholm.

NAFO hadde samarbeidsmøter med Skolverket/Tema modersmål i februar/mars og august 2013.

Styrking av samarbeidet med Sverige

Det er blitt opprettet en arbeidsgruppe bestående av representant fra Skolverket, NAFO, fremmedspråksenteret, og tre språkreksjoner (somali, russisk og polsk) fra begge land. Det har vært to todagers møter i Oslo og Stockholm, og arbeidet ble lagt fram på samarbeidskonferansen i Riga.

Workshop for alle språkreksjonene:

Det er gjennomført en todagers workshop i Oslo for alle språkreksjonene. Det videre pedagogiske arbeidet med produksjon av artikler på de respektive språksidene ble vektlagt her. I tillegg har det blitt avholdt en egen workshop for de nye redaksjonene.

Etablering av tre nye redaksjoner:

Det ble før skolestart 2013 etablert tre nye redaksjoner: Litauisk, kurdisk sorani og thai. I forbindelse med etableringen av disse språkreksjonene er det blitt etablert et samarbeid med henholdsvis Sandnes kommune, Bergen kommune og Porsgrunn kommune.

Konferanse for Tema modersmål og Tema morsmål:

Skolverket var i år arrangør av den årlige samarbeidskonferansen for redaksjonene og skolelederne fra både Sverige og

Norge. Konferansen ble holdt i Riga 4.-6. sept., med 90 deltagere. Fokuset var utvikling av pedagogiske nettressurser, og samarbeidet mellom Tema modersmål og Tema morsmål.

Nasjonal konferanse:

Det ble avholdt en nasjonal morsmålskonferanse i Trondheim 28-29 november. Den første dagen var felles for alle og dag to var språkvise konferanser (persisk/dari, polsk, russisk, somali, arabisk, urdu, litauisk, thai og kurdisk sorani). På konferansen var det ca. 245 deltakere. Det var også deltakere fra Sverige. Fokus på den første dagen var pedagogisk praksis. Se lenke for mer informasjon om konferansen.

Samarbeid med fremmedspråksenteret

Det er opprettet et samarbeid med fremmedspråksenteret om hvordan vi kan utnytte hverandres ressurser på en bedre måte.

Utvikling av nye læringsressurser for skolen

Det er laget en plan for utvikling av nye læringsressurser. Det er laget en plan for en naturfagressurs og en lignende versjon av den svenske animasjonsteman.

Integrere LEXIN i Tema morsmål som støtte for tospråklig fagopplæring

Layouten på Tema morsmål har blitt endret, slik at LEXIN er mer synlig og tilgjengelig fra alle sider på Tema morsmål. En videre integrering planlegges for 2014.

Oppgradering av publiseringsverktøyet

Publiseringsverktøyet på Tema morsmål er inneværende år blitt oppgradert til Joomla 2.5. Det vil også bli oppgraderinger i årene framover etter hvert som verktøyet utvikler seg.

Innkjøp av nytt utstyr

Det er blitt kjøpt inn videokamera og utstyr for lydopptak.

Kommunikasjonsverktøy

På samarbeidskonferansen i Riga ble det orientert om kommunikasjonsverktøyet Adobe Connect. På bakgrunn av lunken interesse blant redaksjonene har vi lagt innkjøp av Adobe Connect på vent. NAFO vurderer andre kommunikasjonsverktøy.

Barnehage

Produksjon av læringsressurser

Det har fortløpende blitt lagt ut fortellinger, sanger, rim og regler på de ulike språksidene, i tillegg til aktuelt stoff på barnehagesidene i hovedmenyen. Det har også blitt produsert aktuelle artikler om flerspråklighet og morsmålets rolle for barn i barnehagealder og deres familier.

Flerspråklige fortellinger

Vi har i samarbeid med Fortellerhuset produsert 16 lydfiler med tospråklige fortellinger på fire språk, persisk, somali, tamil og urdu i tillegg til norsk. Til en av fortellingene er det i tillegg blitt produsert digitale billedbøker. Til en annen fortelling er animasjonsfilmer under utvikling.

Arbeidsgruppe

I arbeidet med å utvikle nettressurser på Tema Morsmål sine barnehagesider har vi høsten 2013 etablert en arbeidsgruppe bestående av seks personer, med følgende språk: Arabisk, litauisk, persisk, polsk, russisk og tamil. En av deltagerne i arbeidsgruppen jobber i Porsgrunn kommune, en i Bergen kommune og de fire andre i Oslo.

Samarbeid med kommuner

Vi har fortsatt et samarbeid med kommunene Bergen og Porsgrunn. Representanter for barnehagemyndighet i disse kommunene deltok på Tema Morsmåls nasjonale konferanse 28.-29.11.13. Tospråklige assistenter i Porsgrunn kommune har bidratt med ressurser som er publisert på barnehagesidene.

Flyer

Tema Morsmåls flyer for barnehage og skole er revidert og deles ut på NAFOs ulike arrangement.

Veiledningsmateriell

Informasjonshefte Barn i flerspråklige familier er oversatt til følgende 12 språk: Arabisk, dari, kurdisk sorani, litauisk, persisk, polsk, russisk, somali, thai, tamil, tyrkisk og urdu og skal publiseres på Tema Morsmål.

Prosjekt Morsmålsdagen2014

NAFO/Tema Morsmål – barnehage har i 2013 samarbeidet med Det flerspråklige bibliotek og Leser søker bok om prosjektet Morsmålsdagen 2014. Prosjektet har etablert en egen nettside (www.morsmalsdagen.no) og tilbyr utlån av flerspråklige bøker, lydfiler, utstillinger og annet materiell til bruk ved lokale arrangementer. Barnehager, skoler og bibliotek i over 100 kommuner vil delta med markeringer. Det er skrevet et eget veiledningshefte om morsmål og flerspråklighet.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Tema morsmål har i 2013 hatt 95224 besøkende på nettsiden, hvorav 66386 har vært unike besøkende. Dette gir et gjennomsnitt på ca. 7500 treff i måneden. Antall besøkende har økt betraktelig etter at nettsiden fikk ny layout i august 2013 og nye læringsressurser som Flerspråklige fortellinger og Matematikkbegreper ble lagt ut på nettsiden, henholdsvis 35 358 og 54 238 besøkende før og etter ny layout (for mer om besøksstatistikk se s. 8).

NAFO vurderer den jevne økningen av brukere av Tema morsmål å være i tråd med våre målsetninger. Vi tror at denne jevne økningen henger sammen med en stadig utvikling av kvaliteten på sidene, og at siden stadig blir bedre kjent for barnehager, skoler og foreldre. En gjennomgang av statistikken viser at det er færre brukere i helgene, noe som helt klart tyder på at sidene benyttes i forbindelse med barnehage- og skolearbeid.

De tekniske aspektene ved arbeidet fungerer nå godt og redaksjonsmedarbeiderne får veiledning etter behov.

Vi har i 2013 fått et større fokus på de pedagogiske aspektene ved publisering av læringsressursene. Undervisningsoppleggene som publiseres på nettsiden, har nå en tospråklig profil, (alt står både på norsk og et annet språk) og knyttes opp mot kompetansemålene i Kunnskapsløftet. Dette bidrar til at tospråklige faglærere i større grad kan bruke nettsiden til tospråklig fagopplæring i grunnskolen. NAFO har etablert rutiner for en tett oppfølging av språkredaksjonene med tanke på kvalitetsøkning i forhold til didaktiske og pedagogiske prinsipper i opplæringen. Vi har som mål at undervisningsoppleggene som legges ut, skal følge utvikling i pedagogisk praksis i skolen.

Vi vurderer samarbeidet med Skolverket og Tema modersmål som svært verdifullt. Vi har en meget fruktbar faglig dialog som bidrar til en stadig utvikling av sidene.

Den nasjonale konferansen har bidratt til å gjøre sidene mer kjent i sektoren. De språkvisse konferansene har bidratt til å styrke nettverkene blant de tospråklige lærerne og assistentene fra de ni ulike språkene, noe som kan styrke det videre arbeidet for redaktørene. Tilbakemeldinger fra deltagerne viser at det er særlig denne gruppen som var meget fornøyd med konferansen.

Vesentlige avvik (også økonomiske):

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon:

Nettsiden: www.morsmal.no

Morsmålsdagen: <http://morsmal.no/index.php/no/2576-feiring-av-morsmalets-dag-pa-verdensmestern-mottaksskole-i-larvik>
<http://morsmal.no/index.php/no/2577-sprakradet-markerer-den-internasjonale-morsmalsdagen>

Samarbeidskonferanse med Tema modersmål: <http://morsmal.no/index.php/no/konferanser2/3064-felles-konferanse-tema-morsmal-og-tema-modersmal-2013>

Nasjonal konferanse: <http://morsmal.no/index.php/no/3429-trondheim>

Oppgave 3.1.4: *Utrede, vurdere og gi anbefalinger til Utdanningsdirektoratet om nettbaserte fjernundervisningstiltak- og modeller.*

Beskrivelse av aktivitet

NAFO har utredet og vurdert fjernundervisningstiltak- og modeller. Anbefalinger knyttet til pilotering av tiltakene skal være klare i første halvdel av 2014. Oppgaver som inngår i dette arbeidet er: *Kartlegging og vurdering av allerede eksisterende fjernundervisningstilbud og Utarbeiding av framdriftsplan for arbeidet:*

Det er innhentet informasjon om fjernundervisningstilbud fra flere instanser nasjonalt og internasjonalt: Høgskolen i Østfold, Høgskolen i Telemark, Introduksjonssenteret i Drammen, Fremmedspråksenteret, Norsk Nettskole, Porsgrunn kommune, Samisk fjernundervisning, Sofia Distansundervisning - Sverige og Uppsala kommune.

Fremdriftsplan med et utkast til pilotprosjektet

Det ble laget fremdriftsplan . Planen og pilotering er diskutert og utarbeidet i tett samarbeid med Udir.

NAFO har hatt møte med Porsgrunn kommune, som har erfaring med

tospråklig, nettbasert undervisning- og diskutert modeller og muligheter for deltakelse i en pre-pilot.

Dette er foreløpig forskjøvet på grunn av behov for mer tid til arbeid med målgrupper, behov og ulike tekniske løsninger og muligheter. Et konsulentfirma – Bouvet - skal på oppdrag fra Udir gjennomgå ulike løsninger i forhold til målgrupper beskrevet i prosjektbeskrivelsen.

NAFO har deltatt på konferanser og seminarer med fokus på nettbasert, fleksibel læring: Nasjonal konferanse om bruk av IKT i utdanning og læring (IKT-senteret 6.5.-8.5), Tromsø International Conference on Language Diversity (6.11.-8.11.),

Frokostseminar om læringsanalyse (IKT-senteret 28.11.), Lansering av Monitor skole og Barnehagemonitor (IKT-senteret 10.12.),

Målgrupper og begrunnelse for målgruppene

Endelig prosjektbeskrivelse vil foreligge og sendes Udir innen 15. januar 2014. Beskrivelsen vil, i tillegg til målgrupper, ha forslag til fleksible læringsmodeller med begrunnelser. Prosjektbeskrivelsen vil danne grunnlag for anbefalinger av grupper som det bør satses på i pilotering og oppstartfase. Dette vil skje i samråd med Udir

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Prosjektet er under utvikling.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

I forhold til førsteutkast av prosjektbeskrivelse og drøftinger rundt innhold og løsninger våren 2013 og tidlig høst 2013, har det foregått en rekke endringer i utarbeidelsen av prosjektbeskrivelsen. Disse endringene er gjort i nært samarbeid med Utdanningsdirektoratet.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 3.1.5: *Bistå Utdanningsdirektoratet i oppfølgingen av NOU 2010:7 Mangfold og mestring, blant annet gjennom oppdragsbrev 31-11 om strategi for informasjons- og veiledningsarbeid på minoritetsfeltet, oppdragsbrev 39-11 og 30-12 om innføringstilbud*

Beskrivelse av aktivitet

NAFO har bistått Utdanningsdirektoratet under utforming av strategi for informasjons- og veiledningsarbeid på minoritetsfeltet (31-11) og med gjennomføring av oppdragsbrev 39-11 og 30-12 om innføringstilbud. NAFO har bistått Utdanningsdirektoratet i utarbeidelse av veiledning for innføringstilbud og i beskrivelsen av eksempler i eget dokument.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO har fått positive tilbakemeldinger på veilederen som er utarbeidet, men det er ikke foretatt systematisering av erfaringene. Det er for tidlig å si noe om effekten av veilederen og eksempelsamlingen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 3.1.6: Prøve ut ulike modeller for foreldresamarbeid

Beskrivelse av aktivitet

Prosjektet ble avsluttet på skolene som deltok i 2011. En siste spredningskonferanse ble gjennomført 8. februar 2012 i Alta. Se sluttrapport og filmer.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Høy grad av måloppnåelse. Dette er dokumentert i rapport, filmer, gjennom undersøkelser, intervjuer, observasjoner og i rapporter fra skolene som deltok. Spredningseffekten har vært stor i etterkant, gjennom mange innlegg på samlinger og konferanser om erfaringer og resultater ved prosjektskolene, samt stor etterspørsel etter sluttrapport og filmer.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Sluttrapport: <http://nafo.hioa.no/wp-content/uploads/2013/10/Skole-hjemrapport.pdf>

Film: Skole – hjemsamarbeid ved Verdensmester'n i Larvik: <http://nafo.hioa.no/fag/filmer/skole-hjem-samarbeid-i-grunnskolen/>

Film: Skole-hjemsamarbeid om lesing ved Tøyen skole: <http://nafo.hioa.no/fag/filmer/samarbeid-om-lesing/>

Skole-hjemsamarbeid ved Strømmen videregående skole: <http://nafo.hioa.no/fag/filmer/skole-hjem-samarbeid/>

Oppgave 3.1.7:

A) Kompetanseutvikling for flerspråklige og tospråklige assistenter i barnehagen – KOMPASS

Beskrivelse av aktivitet

NAFO leder kompetansetiltaket og samarbeider med Høgskolen i Telemark og Dronning Mauds Minne Høgskole som har ansvaret for å tilby kompetansen gjennom kurs/etterutdanning. Høgskolene arrangerer informasjonsmøter, studiesamlinger og veiledning. NAFO deltar på en eller flere av disse arrangementene.

NAFO arrangerer faglig nettverk for høgskolene i løpet av prosjektet. Høgskolen i Oslo og Akershus deltar på disse nettverksmøtene ved å veilede høgskolene gjennom NAFOs faglige nettverk for de involverte høgskolene. Universitetet i Stavanger deltar også i det faglige nettverket, men er ikke en del av NAFOs prosjekt. De har fått i oppdrag fra fylkesmannen

i Rogaland å sette i gang KOMPASS for flerspråklige assistenter i barnehagen, og har nytte av å delta i NAFOs faglige nettverk for høgskoler og universiteter som har erfaring med denne typen kompetansetiltak.

Ved Høgskolen i Telemark er det 18 deltakere.

Ved Dronning Mauds Minne Høgskole er det 7 deltakere.

Oversikt over aktivitet:

11.06.13: informasjonsmøte ved HiT for deltakere og veiledere

07.10.13: Informasjonsmøte for veiledere ved DMMH

09.og 10.09.13: KOMPASS-samling HiT

16.og17.10.13: KOMPASS-samling ved DMMH

14.10.13: Faglig nettverk for UH og NAFO

28.og29.10.13: KOMPASS-samling HiT

04.og 05.13: KOMPASS-samling DMMH

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Målet for KOMPASS for to- og flerspråklige assistenter er å øke to- og flerspråklige assistenters bevissthet rundt egne kvaliteter og sin egen rolle i barnehagen, og å utvikle sin barnehagefaglige kompetanse.

Videre er det et mål at barnehagen gjennom deltakelse i dette kompetansetiltaket øker sin kunnskap om flerkulturell pedagogikk og flerspråklig praksis, slik at de dermed kan bidra til å utvikle barnehagen til et bedre pedagogisk tilbud for barn og foreldre.

Kompetansetiltaket avsluttes våren 2014 og da vil det foreligge rapport fra høgskolene og NAFO som vil si noe om måloppnåelse og effekter.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

NAFO fikk innvilget overføring av midler fra Utdanningsdirektoratet for å opprette samarbeid med en ny høgskole for å kunne tilby KOMPASS for flerspråklige assistenter i en ny region. NAFO inngikk kontrakt med Høgskolen i Østfold i februar 2013 med avtale om at høgskolen skulle sette i gang KOMPASS-kurs for inntil 20 flerspråklige assistenter hvor de fikk tildelt midler fra NAFO.

HiØ har ikke klart å sette i gang kompetansetiltaket grunnet manglende rekruttering av deltakere i Østfold fylke. NAFO fikk dermed tilbakebetalt en del av dette beløpet. NAFO søkte så Utdanningsdirektoratet om å få omdisponere disse midlene for å gi tilbud om KOMPASS til flerspråklige assistenter ved Høgskolen i Oslo og Akershus, og fikk dette innvilget. NAFO har fått svar fra HIOA om at de vil sette i gang et slikt kurs fra august 2014.

Ved Dronning Mauds Minne Høgskole er det 7 flerspråklige assistenter som har meldt seg på KOMPASS 2013-2014. Dette er et avvik på 13 studieplasser i forhold til NAFOs kontrakt med høgskolen. DMMH har derfor i samråd med NAFO valgt å knytte disse deltakerne til et ordinær KOMPASS-kurs, men at de får ekstra oppfølging og spesialisert fagplan knyttet til målene for dette kompetansetiltaket fra DMMH. DMMH har derfor fått en noe mindre tildeling enn opprinnelig planlagt.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/kompass-kompetanseheving-for-tospraklige-assistenter-i-barnehagene/>

B) Kompetansetiltak for barnehagemyndigheter

Beskrivelse av aktivitet

NAFO leder kompetansetiltaket og samarbeider med Høgskolen i Telemark, Høgskolen i Østfold og Høgskolen i Oslo og Akershus, i tillegg til fylkesmennene i Telemark, Vestfold, Buskerud, Oslo og Akershus, Østfold. Tiltaket har 72 deltakere fra 30 kommuner og 6 bydeler i disse fylkene.

Høgskolene har det faglige ansvaret for kompetanseheving gjennom nettverkssamlinger og veiledning.

NAFO leder prosjektet og arrangerer faglig nettverk for høgskolene, samt felles fagdager for alle deltakerne to ganger i løpet av prosjektet. NAFO har også ansvaret for åpen avslutningskonferanse våren 2014.

Prosjektet har en styringsgruppe bestående av NAFO, representanter fra fylkesmennene, høgskolene og nettverksledere.

Hvert nettverk har en kommune som fungerer som nettverksleder i nært samarbeid med høgskolen.

Oversikt over aktivitet:

Styringsgruppemøte: 26.02.14.

Nettverkssamlinger ved høgskolene: Det har vært to nettverkssamlinger i de tre nettverkene i løpet av våren 2013 og høsten 2013. I tillegg har høgskolene veiledet kommunene i nettverk.

Felles fagdag: 22.05.13

Faglig nettverk for høgskolene og NAFO: 14.03.13 og 26.08.13

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Kompetansetiltaket avsluttes våren 2014 og da vil det foreligge rapport fra kommunene, høgskolene og NAFO som vil si noe om måloppnåelse og effekter. I tillegg skal tiltaket evalueres av kommunene, høgskolene og NAFO.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen vesentlige avvik.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/kompetansetiltak-for-barnehagemyndigheten/>

Oppgave 3.1.8: *Følge opp resultatene fra Språkløftet og Utviklingsprosjektet gjennom spredning av gode eksempler fra modellutvikling i de deltagende kommunene*

Beskrivelse av aktivitet:

NAFO arrangerte 27. mai en samling der representanter fra åtte av de ni kommunene som deltok i de opprinnelige prosjektene, la fram ståsted for arbeid med implementering og spredning.

I etterkant av møtet ble det sendt ut brev til alle ni kommuner med tilbud om å søke stimuleringsmidler å lage nettverk med to til tre andre nærliggende kommuner.

Intensjonen med et slikt nettverk skal være å spre gode eksempler fra arbeidet i kommunene som har deltatt i Språkløft-prosjektet.

Fredrikstad og Tromsø kommuner søkte og fikk innvilget midler. Fredrikstad har knyttet til seg Halden og Råde kommuner i et nettverk. Tromsø er i nettverk med Harstad og Karlsøy kommuner.

5. september var nettverksledere, to representanter fra Tromsø og to fra Fredrikstad, samlet til et møte på NAFO. Temaet var ledelse, innhold, roller og organisering av nettverkene. 7. oktober ble den første nettverkssamlingen i Fredrikstad gjennomført.

29. oktober var det tilsvarende samling i Tromsø. NAFO var til stede på begge samlingene. De fire kommunene som deltar i nettverk med Tromsø og Fredrikstad, har også fått anledning til å søke stimuleringsmidler. Midlene er tenkt brukt til kompetanseheving og eventuelle reiseutgifter.

Våren 2014 holdes en nettverksledersamling og en felles samling for alle deltagende kommuner.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter:

NAFO hadde ønsket at flere av kommunene som deltok i Språkløftet og Utviklingsprosjektet, ønsket å delta i spredningsarbeidet. Det var ulike grunner til at det ikke ble slik.

Til tross for at prosjektene var forventet implementert i kommunen og at det i stor grad også hadde skjedd, var det blant annet mangel på tid og aktuelle personer som forhindret kommunene fra å søke. En kommune ønsket ikke å lede nettverk, men var opptatt av å bruke tid og ressurser på å spre arbeidet i egen kommune. Fra et par andre kommuner vet NAFO at selv om de ikke leder noe nettverk, sprer de sine erfaringer på kurs og ved forelesninger utenom egen kommune. Utover de

to kommunene som leder nettverk, vil NAFO benytte de øvrige kommunene på de planlagte regionkonferansene som holdes høsten 2014 eller våren 2015.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

Oppgave 3.1.9: Følge opp og videreføre arbeidet med prosjektet Taterfolk – fra barn til voksen

Beskrivelse av aktivitet

Arbeidet bygger på erfaringer fra prosjektet ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH): Taterfolket – fra barn til voksen. Prosjektet ble avsluttet 2009.

Videreføringen har vært en todelt satsing. DMMH med prosjektet; «Taterkultur i barnehage og skole» og HIST om etablering av et nettsted for bruk i skole og barnehage og slutføring av arbeid med IKT.

Arbeid knyttet til barnehage:

Det er gjennomført prosjekt ved to barnehager i Østfold (NAFOs fokusbarnehager), samt et oppfølgingsprosjekt ved fire barnehager i Skien kommune. DMMH er tildelt midler og ansvarlig for gjennomføringen i samarbeid med NAFO og Taternes Landsforening.

Arbeid knyttet til skole:

Det er utviklet undervisningsopplegg for 5. og 7.trinn om tater-romani som nasjonal minoritet. Dette er prøvd ut for skoler i Elverum kommune og Os skole i Halden kommune. Oppleggene er laget av Dronning Maud Minnes Høgskole i samarbeid med Glomdalsmuseet, Halden Historiske Samlinger og Taternes Landsforening. DMMH er tildelt midler og ansvarlig for gjennomføringen.

Annet:

NAFO har overtatt redaksjonsansvaret for nettstedet: <http://www.tater-romani.info/>. Nettstedet ble bygget opp av Høgskolen i Sør-Trøndelag i samarbeid med NAFO og Taternes Landsforening.

DMMH, NAFO og Oslo kommune; studietur til Leeds for å se på arbeidet der med travelers og roma.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Barnehagepersonale, lærere og barn ved deltakende skoler og barnehager er tilført ny og verdifull kunnskap om og holdninger til tater-romanis historie og livssituasjon.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen vesentlige avvik.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://www.tater-romani.info/>

<http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/taterfolket-fra-barn-til-voksen/>

Oppgave 3.1.10: *Utføre oppgaver knyttet til det spesialpedagogiske feltet med PP-tjenesten som ny målgruppe*

Beskrivelse av aktivitet

Fire nasjonale sentre skal samarbeide om dette oppdraget: Senter for læringsmiljø og atferdsforskning, Lesesenteret, Matematikksenteret og NAFO. Senter for læringsmiljø og atferdsforskning har fått et koordinerende kontaktansvar mellom gruppa, Utdanningsdirektoratet og Statped.

Det er opprettet interne grupper på hvert senter og det er gjennomført flere interne møter.

Det er gjennomført to felles møter: 23.10.13 og 2.12.13

Det er utarbeidet en felles matrise for en samlet oversikt over hva som eksisterer av kartleggings- og diagnostiseringsmateriell og aktuelt veilednings- og støttemateriell innenfor sentrenes respektive fagområde for barnehage og grunnopplæringen. Denne matrisen er oversendt Udir, og hvert senter arbeider nå med å fylle inn i matrisen. Frist for levering av denne oversikten, som er del 1 av tilleggsoppdraget, er blitt utsatt etter forespørsel fra sentrene og er satt til 20.02.14. Når det gjelder del 2 av oppdraget, vurdering av behov for revidering og endring av materiell og etablering av nettressurser, er for levering 09.05.14.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Samarbeidet og planleggingen er i gang. På vei mot måloppnåelse.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

Oppgave 3.1.11: *Tilby veiledning, kompetanseheving og nettverksbygging til kommuner hvor det etableres omsorgssenter eller mottak for barn og unge asylsøkere Jf. Oppdragsbrev 35-10 fra KD til U-dir.*

Beskrivelse av aktivitet

I 2013 ble arbeidet med kompetanseheving nettverksbygging mellom ansatte i kommuner og omsorgssentre og asylmottak videreført på følgende måte:

Tverretatlig samarbeidsgruppe

Det ble nedsatt en tverretatlig arbeidsgruppe bestående av representanter fra UDI, Imdi, Bufdir og NAFO for å gjennomgå ulikt informasjonsmateriell, identifisere mangler og se hvilke behov og områder etatene kan samarbeid om å utvikle og samordne informasjonsmateriell innenfor feltet.

Arbeidsgruppa har hatt 4 møter i løpet av våren 2013.

Resultatet av arbeidet er et tematisk informasjonsmateriell der alle samarbeidspartneres informasjonsmateriell er samlet i et dokument. Dokumentet ligger på alle partenes hjemmesider.

Kurs for ansatte i kommuner, skoler, asylmottak og omsorgssentre

Det har blitt gjennomført to 2-dagers kurs i henholdsvis Oslo (6.5.-7.5.) og Trondheim (2.9.-3.9.) om «Opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere: informasjon, veiledning og kompetanseheving overfor kommunene». Antall deltakere på kurset i Oslo var 150, og på kurset i Trondheim 100 deltakere.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO vurderer det som positivt, nyttig og arbeidsbesparende å samordne informasjonsmateriell som har den samme målgruppen. Materiellet ligger nå på alles hjemmesider, men vi har foreløpig ingen oversikt over hvor mye det blir benyttet, eller på brukernes synspunkter og evt. ytterligere behov.

Kursene fikk gode både skriftlige og muntlige tilbakemeldinger fra deltakerne. Innholdet opplevdes nyttig, og flere har gitt meldinger om større bevissthet, endring av praksis og bedre samarbeid både innad i kommunen og interkommunalt.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Lenker til kursene som ble gjennomført:

Kurs i Trondheim 2.-3.sept.: <http://nafo.hioa.no/gjennomforte-konferanser/opplaering-av-nyankomne-og-flerspraklige-elever-trondheim-2-3-september-2013/>

Kurs i Oslo 6.-7. mai: <http://nafo.hioa.no/gjennomforte-konferanser/opplaering-av-nyankomne-og-flerspraklige-elever-oslo-6-7-mai-2013/>

Sluttrapport: «Opplæring av barn og unge i asylmottak og omsorgssentre. Prosjekt 2010-2012» <http://nafo.hioa.no/wp-content/uploads/2013/10/Sluttrapport-Opplæring-barn-og-unge-asylsøkere-2012-endelig.pdf>

Oppgave 3.1.12: *Forvaltningen av stipendordningen for minoritetsspråklige lærere.*

Beskrivelse av aktivitet

Årlig utlyses stipend til minoritetsspråklige lærere for utdanning som gir formell kompetanse for undervisning i skolen. NAFO forvalter stipendordningen i samarbeid med skoleeierne.

Minoritetsspråklige lærere uten formell kompetanse for undervisning i skolen kan innvilges stipend for å gjennomføre utdanning som fører fram til godkjent formell kompetanse for undervisning i skolen. Tilbudet gjelder lærere som underviser på andre morsmål enn norsk, samisk, dansk, svensk, engelsk, fransk og tysk.

Stipend kan innvilges for å gjennomføre studier som tilfredsstiller krav til utdanning for personer som skal tilsettes i undervisningsstilling. Dette omfatter for eksempel videreutdanning med sikte på å få godkjent allmennlærer- eller faglærerkompetanse – for eksempel påbygging til en tospråklig bachelorgrad.

Stipendordningen omfatter ikke påbygging på allerede godkjent lærerutdanning, bortsett fra BA-graden for faglærer i morsmål – som kan bygges opp til ordinær faglærerutdanning i ulike andre fag enn morsmål eller til grunnskolelærer. Hvert enkelt stipend er på kr 100 000 for 60 studiepoeng eller kr 50 000 for 30 studiepoeng. Stipendet er personlig og i utgangspunktet skattepliktig. Dersom videreutdanningen ikke gjennomføres, skal stipendmidlene tilbakebetales.

Søknad om stipend skal rettes til skoleeier, det vil si kommunen, fylkeskommunen eller privatskoleeier, via skolens ledelse innen 15.mars hvert år. Det er skoleeier som prioriterer og innstiller søkere og sender søknad til NAFO innen 15.april hvert år.

Før utgangen av mai, får skoleeierne svar på sine søknader om stipendmidler fra NAFO, og det er skoleeiers plikt å informere sine stipendsøkere om utfallet.

Skoleeierne rapporterer i løpet av høstsemesteret for hver stipendmottaker de har fått tilsagn for, og sender deretter faktura på tilsagnsbeløpene, som eventuelt blir justert etter rapporteringen i løpet av høsten til NAFO innen 1.desember.

Pr. 20.desember 2013 er det gitt tilsagn for 2013 på en samlet sum på kr. 6.876.653.- til 111 stipendmottakere hos 53 skoleeiere

Pr.20.desember 2013 er det gitt framtidige tilsagn for årene
2014: kr.3.903.320.- – til 62 stipendmottakere hos 38 skoleeiere
2015: kr.1.500.000.- – til 24 stipendmottakere hos 20 skoleeiere
2016: kr. 300.000.- – til 5 stipendmottakere hos 5 skoleeiere

Det totale tallet for innrapporterte fullførte utdanninger i perioden 2004 – 20.desember 2013 er 361 (hvorav 21 sluttrapporter er kommet inn i løpet av 2013)

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO vurderer det som tilfredsstillende at det i en 9-årsperiode er 360 fullførte utdanninger, et snitt på 40 utdanninger pr. år.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

I budsjettåret 2013 ble det innrapportert 21 fullførte utdanninger, men det ventes ytterligere 7 sluttrapporter i løpet av vårsemesteret 2014.

Av tilsagnene gitt for budsjettåret 2013 var det pr. 31.desember 2013 1 skoleeier som ikke har innkrevd sine tilsagn – så gjenstående beløp er kr. 100.000 i forhold til gitte tilsagn.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://nafo.hioa.no/fag/stipend/>

Oppgave 3.1.13: *Delta i arbeidet med oppdrag 34-12 del 1 Kompetanseløft på det flerkulturelle området*

Beskrivelse av aktivitet

Gjennom en femårig satsing skal skoler og barnehager få tilbud om å øke kompetansen på utfordringer som minoritetsspråklige barn, unge og voksne møter i opplæringen. Satsningen har endret navn til «Kompetanse for mangfold».

Følgende fylker er plukket ut til piloten i 2013: Oslo og Akershus, Hordaland og Troms. I det første året av satsingen skal fylkesmannen velge ut fire kommuner i sitt fylke. Fra hver kommune deltar til sammen seks enheter (barnehager og/eller skoler). Barnehager, de laveste trinnene i grunnsopplæringen og videregående skoler blir prioritert når fylkesmannen skal velge deltakere. Satsingen skal etter planen utvides gradvis slik at alle fylker får mulighet til å delta.

Kompetanseløftet ble presentert på konferansen "Mangfold og felleskap - flerkulturell kompetanse i lærerutdanningene" i Oslo 31.mai 2013. Mange medarbeidere fra NAFO deltok på dette arrangementet.

7. oktober: Oppstartsamling i Hordaland. Fylkesmannen, representanter fra 3 av 4 kommuner, Høgskolen i Bergen, UDIR og NAFO deltok på samlingen. Fylkesmannen hadde pr 7 oktober plukket ut kommuner til å delta. Skolene var ikke klare. De aktuelle kommunene er: Bergen, Voss og Fjell.

Høgskolen i Bergen satte 1. november som frist for innsending av resultat etter at kommunene har gjort en kartlegging/analyse av kompetansebehov på området.

21.oktober: Oppstartsamling i Troms. Fylkesmannen har valgt ut kommuner og disse er i gang med å velge ut barnehager og skoler til å delta. De aktuelle kommunene er: Harstad, Lenvik, Tromsø og Longyearbyen.

Universitet i Tromsø, UDIR, representanter fra de 4 kommunene, fylkesmannen og NAFO deltok på samlingen.

11. november: Oppstartsamling for Oslo og Akershus. Fylkesmannen har plukket ut 4 kommuner til å delta og barnehager og skoler i de ulike kommunene er valgt ut. Fylkesmannen, representanter fra barnehager og skoler fra alle kommunene, samt representanter på kommunenivå, Høgskolen i Oslo og Akershus, UDIR og NAFO deltok på samlingen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO sin rolle så langt, har vært å presentere senteret og muligheter for videre støtte til de aktuelle aktørene. I oppdragsbrevet er det presisert at NAFO skal bistå UH- sektoren ved behov. Høgskolen i Bergen, Universitet i Tromsø og

Høgskolen i Oslo og Akershus er de aktuelle institusjonene. Alle har vært representert på oppstartsmøtene og det er opprettet kontakt med NAFO.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Planen var at gjennomføringen av pilot skulle gå i skoleåret 2013/2014. Dette er noe forskjøvet og prosjektene vil gjennomføres i løpet av 2014. Behovsanalyse og prosjektskisse formidles til UH- sektoren i løpet av desember 2013/ januar 2014. Arbeidet fortsetter i 2014 med følgende fylker: Østfold, Vestfold, Hedmark, Sør-Trøndelag

Lenker til tilleggsdokumentasjon

<http://www.udir.no/Utvikling/Artikler-utvikling/Kompetanseloft-pa-det-flerkulturelle-området-2013-2017/>

Oppgave 3.1.14: Bistå fylkesmannen i Finnmark i oppfølgingen av satsing på nordområdene

Beskrivelse av aktivitet

NAFO er trukket ut av arbeidet med nordområdesatsingen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Da senteret ikke har deltatt i arbeidet i 2013, har vi ikke kjennskap til måloppnåelse eller effekter.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 3.1.15: Oppdragsbrev 31-11 fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet. Oppgaver knyttet til informasjonsstrategien.

Beskrivelse av aktivitet

Vi avventer videre initiativ fra Utdanningsdirektoratet.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Foreløpig har ikke senteret kjennskap til måloppnåelse eller effekter.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

Oppgave 3.1.16: *Videreføre arbeidet med det tverrfaglige perspektivet i teknologi og design i samarbeid med andre nasjonale sentre som arbeider på feltet*

Beskrivelse av aktivitet

NAFO avventer tilbakemelding fra Naturfagsenteret i forbindelse med evt. samarbeid om nye publikasjoner.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Arbeidet er ikke påbegynt, så foreløpig ingen registrerte effekter.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

5. Andre oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Oppdrag 5.1 Redigering av film til bruk i Kompetanseløftet på det flerkulturelle området (jfr. oppdragsbrev av 8.10.2013).

Beskrivelse av aktivitet

Senteret tok kontakt med Snøball Fil A/S, da de har produsert den versjonen av filmen som inngår i oppdraget. NAFO og Snøball film utarbeidet kontrakt og filmen var ferdigstilt, forkortet og finpusset i løpet av oppdragets frist (en uke).

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Filmen ble svært raskt ekspedert fra Snøballs side. Den ble svært god og helt etter oppdragets krav. Sånn sett er måloppnåelsen god. Visning av filmen er blitt godt mottatt av brukere. Effekten er vanskelig å måle, men vi regner med at den har inspirert til god praksis.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen.

Status, oppnådde resultater og evt. avvik (også økonomiske)

Kostnadene ble dekket av NAFOs balansekonto

Kortfattet dokumentasjon med evt. lenker

6. Oppdrag fra andre oppdragsgivere som er utført i 2013 av senteret

NAFO har ikke hatt oppdrag fra andre oppdragsgivere.

7. Årsregnskapet

NAFO har oversendt årsregnskapet i egen e-post.